

Biogr.

235

m

Fiche

Biogr. 235.^m

Fiche

Venator
(Spina)

11.09.455
PETRI DE SPINA,
ARCHIATRI QVONDAM PALATINI,
ARTISQVE MEDICAE
IN ALMA HEIDELBERGENSI
PROFESSORIS P. ET O.

VITA,

PER

BALTHASAREM VENATOREM.

GEORGIVS CHRISTIANVS IOANNIS
DENVO, ADIECTIS QVIBVSDAM ADNO-
TATIONIBVS, EDIDIT,

APPENDICEQVE.

DE

VITA, MERITIS, OBITU,
AMPLISSIMA IDEMQVE ILLVSTRI PROGENIE

PETRI DE SPINA,

P. F. P. N.

AVXIT.

BIPONTI

PRELO SVO RECVDIT

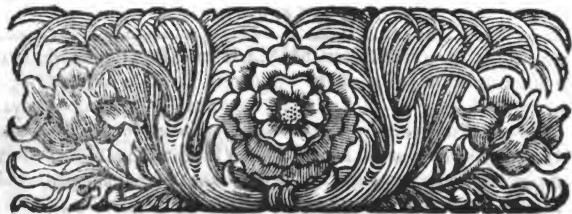
GEORGIVS NICOLAI,
ANNO clolcccxxii.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

RECHTSGESCHICHTE

VERGLEICHENDE
RECHTSLEHRE

VERGLEICHENDE
RECHTSLEHRE

LECTORI BENEVOLO
GEORGIUS CHRISTIANVS IOANNIS

S. P. D.

QVam tibi hic recusam exhibeo, PETRI *de* SPINA, Archiatri quondam Palatini, *Vitam*, diu, satisque sollicitè quaesiui. Datum enim erat mihi ab iis, qui res nostras augustissimi Sueciae Regis nomine olim moderabantur, negotium, BALTHASARIS VENATORIS, qui eam litteris mandauit, ac in publicum edidit, opuscula unum in uolumen congerendi, atque in lucem & usum reuocandi.

Pleraque enim res spectant Bipontinas; scripta excusaque, quum explicatis ille cum FRIDERICO, *Comite Palatino Rheno, Ducatus Bipontini Principe herede*, itineribus, in fide, obsequioque serenissimae Domus Bipontinae mansisset, ac primum anno MDCXXXIX dioecesis Meissenheimensis Corrector (uulgo, quamuis hybrida uoce, *Lana scriba*) dein anno MDCXLVI Consiliarius Biponti aulicus, ac tandem sexto post an-

no, qui recuperatae salutis MDCLII erat, Praefectus Meisenheimensis constitutus esset. Quorum proinde potiora, sigillatim *Epistolam eius ad Andream Comitem de Lesno cet. in qua Germaniae tum temporis conditio, & speciatim Ducatus Bipontini status describitur*, anno MDCXXXVII editam; *Civitatis item Bipontinae Querimoniam, de debito non debito, aduersus Palantii Mariamaci iniquissimas exactiones & praetensiones*, anno MDCXLIX publici iuris factam, una cum *adlocutione ad Collegas Consiliarios*, anno MDCCXXV, cum ipsam hanc PETRI de SPINA Vitam sedecim per annos casso inuestigassem labore, irritus cum spei, tum propositi, *Miscellis Historiae Palatinac, cum maxime uero Bipontinae inseruientibus*, inserui. *Panegyricum uero IANI GRVTERI memoriae dicatum*, quem recognoui, nouoque habitu ornaui; *Panegyricum item in XL natalem FRIDERICI, C. P. Rheni cet. anno MDCLVI luci commissum*; tum *Gratulationem ad VVILHELMVM LVDOVICVM C. P. Rheni cet. de Batauico eius itinere, & primo a suis discessu*, carmine heroico scriptam, & anno MDCLXII diuulgatam, quam adnotationibus illustraui, una cum *epistolis & carminibus quibusdam alexandricis*, intra musei adhuc premo parietes, omni propemodum spe incisa, fore, ut in lucem aliquando exeant ac usum.

Cum in perditis prope ac desperatis habuissem, eam me inuenturum (in instructissimis enim tam publicis, quam priuatis complurium eruditorum bibliothecis, quin apud ipsos PETRI posteros, frustra quaesueram) tandem ante duos hosce annos, Viri clarissimi, IOANNIS IACOBI WITTERI, Argentorati in academia patria Philosophiae primae & rationalis Professoris laudatissimi, beneficio (quod cum grati animi hic

hic praedico testificatione) e bibliotheca Viri celeberrimi, IOANNIS DANIELIS SCHOEPELINI, eadem in academia historiarum & eloquentiae Professoris dignissimi, obtinui.

Id quod cum mihi, tum maxime uero *Viro illustri, DANIELI NEBEL, Principis Electoris Palatini Consiliario sanctiori & Archiatro excellentissimo*, pergratum accidit. Dum enim ille IOANNIS de SPINA, Iurisconsulti famigeratissimi, & PETRI huius e filio cognomine nepotis, filiam in matrimonio habet, non semel desiderium, eam uidendi, legendique, prae se tulit; lectam uero dignam censuit, quae communi utilitati restitueretur *, mihiq; ut id operae in me susciperem, suator fuit.

* Nec immerito. Quamuis enim ad copiam, splendoremque orationis, quam auctor postea *Gruteri* memoriae atque honori scripsit, haud adsurgat, tamen nec sententiis, quae lectorem erudire possunt, grauib; & argutis, caret, nec ab emendatae descriptionis laude recedit: tum uero, praeter ea, quae de PETRI uirtutibus, fatis, ac familia habet, memoratu utique non indigna, nobis etiam simplicem & apertam, de capta ab hostibus anno MDCXXII, miserandumque in modum oppressa urbe, ditionis Palatinae tum primaria, *Heidelbergae* scilicet, narrationem exhibet ac impertit: quam quidem tanto minus parui ducere conuenit, quanto explanatio est, fideique minus ambiguae. VENATOR enim, probus, integer, ac antiqui moris uir, omnium testis ^{uolens} fuit, ac calamitatis illius, si quis alius, consors, ut ex epistola, qua laudatum modo *panegyri-*

gyricum, ultimis *Gruteri* honoribus consecratum, *Petro de Villars* nuncupauit, p. 3 quam apertissime patet. *Pareus* certe, *Cassiodorus* ille, ut hoc minus aberraret, integram fere libro VI *Historiae* suae *Bauarico-Palatinae* sectione III p. 342 & seq. suas in areolas, dissimulato tamen eius, cui debeatur, nomine, deriuauit. quod *de magistro* hic monere uisum.

Parui Viro optimo, studiisque meis ratione non una fauenti, atque eam tum recensui, tum in partes, quas numeris Romanis praefixis signaui, ut maxime concinnum erat, incidi; tum hic illic adnotatiunculis quibusdam, ad rem, ut arbitror, non prorsus nihil facientibus, instruxi: quin ratus, operae non plane nullius esse, cognosci, quam PETRVS morum suorum, uirtutis, ingenique in filio *immortali* reliquerit effigiem; *Appendice* de eo, bonam partem e schedis familiae domesticis confecta, auxi.

Ceterum non est, quod hic referam, commemorque, qualis, quantusque uir fuerit, qui hoc SPINAE elogium scripsit, BALTHASAR VENATOR. Exposui enim id, idque fuisse satis, in praefatione *Antiquitatis* eius, quae *Miscellis* supra dictis immiscui, praemissa p. 135 & seqq. Vnde hic loci tantum monere iuuabit, eum luci *Vitam* hanc credidisse anno MDCXXV, cum post Heidelbergam uiolenta hostium manu expugnata, bonis omnibus euolutus, Argentorati uiueret in exilio*.

* Ibi uero tum temporis amplissimi *Lingelsheimii* liberis litterarum elegan-

elegantiorum, bonarumque artium tirocinio imbuendis operam dabat, mitiores fortunae uices expectans. quas etiam, uir mitioribus opido dignus, haud incautum expectauit. Tribus enim post annis, a *Marco Rehlingero*, Patritio Augustano, uiro magna & prudentia & uirtute, filiis, stipendio non prorsus illiberali constituto, moderator appositus, iiscum primo Tubingam, dein in Gallias, coeptis prospere succedentibus iuit. Ante fatalem illam rerum Palatinarum commutationem Heidelbergae aulae Septemuirali a secretis fuit. uid. *Berneggerus* epistola ad laudatum modo *Rehlingerum* anno MDCXXVIII d. X Augusti data, apud *Heumannum* tomo II *Poeciles*, lib. II. sectione VIII p. 240. Quas quidem ad partes gradum e puluere fecit scholastico. Heidelbergae enim primum in schola zum *Kloster* Praeceptoris munia obiit. uid. *Gruterus* epistola ad *Piccartum* anno MDCXVII, pridie feriarum, Christi ad caelum adscendentis memoria celebrium, scripta, apud *Schellhornium* tomo V *Amoenitatum litterarum*, sectione VIII epist. I p. 180. Ingenio cum praestaret, ac uersibus sani prorsus luderet coloris, anno MDCXIV, *Grasseri*, Comitum Palatini Caesarei, auspiciis, a *Ioanne Philippo Pareo* Poeta laureatus solenni ritu renuntiatus fuit. uid. *Pareus* lib. II *Musarum fugitiuarum*, Oda XX p. 87 & seq. Praeter opuscula, quae l. d. *Miscellorum* p. 145 & seqq. recensui, scripsit etiam *litteras dedicatorias*, *Osvaldi Schmendii* nomine, editioni *Linii* Gruterianae anno MDCXXVIII curatae, praemissas. uid. *Berneggerus* epistola ad *Martinum Opitium* a. d. d. VIII Septembr. exarata, apud *Heumannum* l. d. p. 240. Carmen itidem quoddam, nescio cui scriptum (neque enim id uidere mihi contigit) *epitaphium*, quod *Berneggerus* spiritum ac toros illos Opitianos referre censet, epistola ad *Christophorum Colerum* anno MDCXXIX d. III Septembris data, apud *Heumannum* l. d. p. 241.

Quae

PRAEFATIO.

Quae cum in dicta praefatione praetermiserim, huc afferre consultum duxi.

Quibus ut ex animi sententia ualeas, meisque te
aequum praebeas conatibus, precor iuxta, optoque.
Biponti anno christianae ~~erae~~ ¹⁷⁹⁷ MDCCLXXXI, die V
Decembris.

VIRIS CLARISSIMIS
PETRO ET CONRADO
DE SPINA,
MEDICO ET IVRISCONSULTO,
PETRI FILIIS,
PATRONIS OPTIMIS,
BALTHASAR VENATOR

S. P. D.

OMnes Poetae causas boni carminis statuunt
animi tranquillitatem, curarum ueniam, &
secessum: si tristitia, dolor, metus, aut alia sequio-
ra mentem perturbent, nihil credunt nasci posse,
quod mediocre tantum laudem tueatur. Quo-
rum rationes non solum idoneas iudico, sed in hac
etiam scribendi diuersitate, quae ab usu poetico lon-
ge seiuncta est, easdem reperio.

PATRIS enim VESTRI uitam, CLA-
RISSIMI VIRI, cum explicare nuper primum
instituissem, febris longa & grauis nondum alter-
norum dierum accessus mihi remiserat. itaque saepe
A
usu

DEDICATIO.

usu uenit, ut coepta modo interrumperem, modo interrupta resumerem, & ad libitum uoletudinis ex otioso occupatus, ex occupato otiosus fierem. Eo accedebat ingenii attenuatio, quod cum aegrotante animo difficiles prouentus habet; tum haud sane faciliores, ubi morbus rerum potitur. Quare in labore hoc meo nihil consequi cupio, quam iudicium pietatis erga PATREM VESTRUM defunctum, & mei erga VOS studii atque amoris quaedam lineamenta. De uerborum enim ornatu me non momordisse ungues, facile intelligent, qui nullum inuenient.

PATRIS autem VESTRI memoriam ideo libenter colo, quia cum ueteris Heidelbergae uiros excellentes mihi propono, semper inter primos ille occurrit, tot uirtutibus conspicuus, quot in uita eius recensui, aut praeteruectus sum. id quod in abundantia saepe contingit, ut dum multa simul inspicimus, difficilis sit obseruantia singulorum. Cum rursus eius in me beneuolentiam ad animum reuoco, turpitudinem non effugere posse uideor, nisi gratus sim publice erga MAKAPITHN. Propensus enim in me sic factus est (cetera ne tangam) ut saepe mihi autor fuerit petendi eiusmodi honoris,

DEDICATIO.

ris, quo me ille, ob nescio quam doctrinam, dignissimum & suae commendationi opportunissimum existimabat, si non pudor meus atque conscientia ingenii, & aliorum in alios gratia potior talem fiduciam repudiasset. Favoris autem huius occasionem ut ego totam illius humanitati adscribo; ita ille mei ornandi causam bonis litteris imputabat, quarum, ut ipse credebatur, scientissimus, uel, ut ego me rectius noui, non rudissimus eram. Vnde intelligere licet, quantum studia illa mitiora amauerit, qui illarum cultori tantum gratiae tribuerit, uapulare iussis tot contemptoribus politioris elegantiae, qui impexam nobis barbariem rursus obtrudunt, & uelut deformes puellae omnes formosiores oderunt aut criminantur. *Ista fuerunt, quibus PATRIS VESTRI reuerentia ad hanc firmitatem in me adoleuit.*

Et VOS quidem, CONCORDISSIMI FRATRES, maiorem in modum radices illas per uestram amicitiam corroborauistis. Saepe inter familiares dicere soleo, si quae reperiantur familiae, quibus tam uernaculum sit, quam SPINARVM genti, officia semper in manu gerere, ea offerre, aut rogata prompte conferre, paucissimas eas profecto esse oportere. De VOBIS enim experimenta

DEDICATIO.

multa habemus, de aliis adhuc quaerenda sunt. Et fac, saepe unum, saepe plures in una domo laudabiles nasci, ut omnes ad uirtutem, praesertim parem, conspirent, exempla non abundant, VESTRVM sane praefulget. Illam uero comitatem erga omnes, aut seorsum erga me unum prolixius referre, nec huius est, nec loci tam angusti: uires tamen meas cunctas accire ad VESTRVM obsequium, tam mihi necesse est, quam VOBIS necesse nunquam fuit, amicitiam uultu, bene dictis, & benefactis mihi aperire.

Visum itaque est, hunc supremum honorem, PATRI VESTRO a me praestitum, VOBIS inscribere, apud quos scio illo nomine nihil dulcius extare & sanctius: nec dubito, quin autoris quoque causa hoc exiguum monumentum VOBIS gratissimum sit futurum: quod ita demum res apposite cohaerere uideatur, ubi & is, de quo agitur, & ad quos haec deferuntur, & a quo traduntur, partim naturae & pietatis, partim meritorum & amicitiae uinculo, ac communi desiderii causa inter se quam arctissime iungantur. Valete, VIRI CLARISSIMI Argentorati XII Augusti anno MDCXXV.

Vmina haec duo uniuersi, quorum alterum diem facit, alterum noctem illustrat, dum uiuimus, perpetuo intuemur, nec illud nescimus, quam plurima beneficia ab illis in genus humanum redundare: sed ea nostra maximam partem socordia est, ut in usu ipso tot beneficiorum perraro oculos aut mentem suscitemus ad contemplandum id, quod, ne si uelit quidem, uisu quisquam prohibere possit. Solem aliquem esse & lunam, satis habetur scire: sed eadem saepe respicere, nonnunquam meditari, semper admirari, paucorum tenet consuetudo. Iam uero, ubi de duobus unum obscuratur, conuertimur ad diligentiam, & plures spectatores sumus momentanae caliginis, quam diuturnae lucis. Innumera inter mortales talia contingunt: nullum tamen superioribus magis geminum reperiō, quam quod in clarissimorum uirorum obliuione uersatur exemplum. Nam illos quoque, dum uitam & spiritum ducunt, dum in oculos quotidie incurrunt, dum fructum a se in omnes diffundunt, plerique sic trans-

A 3

eunt,

eunt, ut elegantem statuam in publico positam, quae familiariter ac saepe spectata illecebram sui amittit, & negligitur: sin eadem illa pede, brachio, capite mutila fiat, aut plane e statu conuellatur, resistent omnes, malum factum dicent, & otiose haerebunt in ruina. Nam imperiti quoque, audito, uirum aliquem excellentem decessisse, laudes illius & uirtutem sero recordantur & praedicant, nec ista prius incipiunt aestimare, quam dolere: sapientes uero, cum gloriam superstitum magni faciunt, tum honorem post fata summo studio prosequuntur. Multos quidem praeclaros uiros superiores anni e republica sustulerunt; quorum alii ferro, alii maerore, alii morbis occubuere: dignissimi, ut eorum fama posteritati commendaretur: nullius tamen ingenium aut uox acerbitatem temporum periclitari ausa est. Colere enim memoriam defunctorum, aut uiuos propter artes eximias uerbis ornare, statim crimen partium hodie uocatur. Sed istis caussis ego non sum passus me absterri, quin clarissimi Medici, PETRI de SPINA, uitam ac mores hoc libello commemorarem, cuius erga me quondam beneuolentia pietatem hanc sibi postulauit, nusquam uero ultra rerum fidem, quod in charitate aegre uitatur, abduxit. Nec debuisse huiusmodi decus tacitum relinqui, fatebuntur, scio, omnes, qui aut SPINAM prius nouerant, aut nouisse ex mea descriptione incipient.

IOri-

I Origo illi fuit Aquisgranum, urbs Imperii antiqua & celebris, sed nunc alienae dominationi permiffa. In ea natalem primum nactus est diem XXVI Martii, anno MDLXIII: patrem autem eiusdem nominis ac professionis: qui in ciuitate Aquisgranenfi maximam sibi artis famam peperit; tanto omnibus admirabilior, quanto rarior in illo perspicacitas, morborum euentus, ipsumque adeo diem & horam mortis, si ita res casura esset, praesagienti. quo in genere & plebem & magnates, & Medicos collegas ipsos ita in se conuertit, ut ab illis summus ei consensus laudum; ab his singularis cuiusdam iudicii solertia, quod non semper aemulatio finit, tribueretur. Existimationem autem eius apud magistratum uel inde coniicias, quod cum anno MDLVIII omnes saniozem Dei cultum professi per decreta urbe expellerentur, huic soli potestas data fuerit, ut & integram conscientiam & urbem retineret. Vbi praeter communem operam erga ciues, clandestinam etiam & immortalī laude dignam pietatem exercuit, dum eorum, qui religionis confortes grauissimo persecutionis tempore adhuc in urbe latebant, simul morbis succurreret, simul animis diuinas consolationes exhiberet; dubitantibus aegris, magis Theologi, an Medici fidem experti essent. Obiit hic anno MDLXIX. Cuius uxor, & illius, de quo institutus sermo, mater, AGNES BVRGESIA,

SIA, uirilis animi & consilii femina, decimo anno post, uiduitatis solitudinem, inusitata modestia exactam, morte pia finiuit*.

- * Anno scilicet MDLXXIX, aetatis XXXIX. Lucem enim aspexerat Armentariae anno MDXL, parentibus genere non minus, quam uitae integritate spectatissimis proguata; patre quidem *Francisco de Burgeois*, Scabino siue iudicii publici Adfessore, matre uero *Ioanna de la Vallée*.

II Atque hos parentes habuit PETRVS de SPINA, uirtutes eorum ac studia, praecipue patris, diligentissime persecutus. Mox enim a puero ad discendas litteras tradebatur, dicam, an propria cupidine agebatur. Aquisgrani capta initia, Bremac decursum ad annum aetatis decimum quintum. Quam partem adolescentiae eruditioni humaniori assignauit: non, ut quibusdam lubido est, latina ignaue, graeca nullo modo attingendo; sed utroque sermone & scribere tunc & commode loqui sciebat. Felix, meo iudicio, in illa aetate aestimandus, quod praeter ceteros honestissimos adolescentes, aequalem inuenerat *Dominicum Baudium*, Lugduni postea Batauorum insigne ornamentum*. Familiaritas enim hominum studiosorum naturam bonam excitulat; malam corrigit, uel reicit.

- * Aquisgrani quidem; quo *Dominici* parens, una cum familia, Infulis Flandrorum, ut Ducis Albani effugeret saeuitiam, profugerat. *Adami* in uita *Baudii* p. m. 243, *Baelius* uoce *Baudium*, tomo I *Dictionarii historico-critici* p. m. 471; quod monere uisum, ne quis haec

haec ita accipiat, ac si *Baudium* Bremae in bonarum artium & litterarum humaniorum studiis commilitonem habuerit.

III Flagranti animo SPINAE vires & subsidium ministrarunt illa duo, quae mentis humanae praecipuae partes habentur, ingenium & memoria. Quorum alterum tam docile & capax, ut, cuique disciplinae applicaretur, morigeraturum scires. In sola musica discenda laborem ei defuturum fuisse constat: non, quod ab omni humanitate alienus esset, aut illam laetitiae excitatricem ac sociam horridis auribus auersaretur: sed quia, credo, natura eum cantorem fieri noluit, quem ad maiora properare oportebat. Alterum tale fuit, ut cum quouis aequalium de memoriae praestantia certare posset: ob eam rem tam apud praeceptores, quam apud pares celebratus. Penitus infidebat animo, quicquid semel immiserat. Audisses eum modo e Cicero-
ne epistolas, aut orationes, modo Virgilii, uel Horatii, uel Ouidii carmina recitantem: quae cum adolescens didicisset, post quadraginta annos & amplius, non inspecta, ex tempore & sine haesitatione, ubi uellet, effundebat. Id quod per saepe factitatum, si inter amicos & viros doctos, praesertim Electoris Palatini consiliarios, ubi in comitatu Principis eadem rheda conuenissent, occasio praeberetur.

IV Postquam itaque tali doctrina adolescentiam instruxisset, nihil morandum ratus, quin ad alias quoque superiores disciplinas quamprimum transgrederetur,

B

ma-

matris uiduae consensu, Basileam anno MDLXXVIII, ad audiendos Professores publicos se contulit, atque in ea schola uiris clarissimis, *Nicolao Stupano*, *Theodoro Zwvingero*, *Felice Platero*, Philosophiae & Medicinae Doctoribus, usus, fundamenta in utroque genere utiliter iecit, secundis in ipsum studiis eorum Professorum, quos modo dixi, & quos ille nunquam sine honore ac praedicatione abundantissimae erga se humanitatis nominare consueuerat: usque adeo nunquam illa diuina memoria occultari potuit: tunc potissimum suo munere optime functa, cum recordationem beneficiorum, quae olim in iuuentute a praeceptoribus acceperat, in senefrequentauit. Omnis enim alias gratia meritorum male custoditur; facillime autem illa perit, cuius beneficia, quia inter animi bona reposita sunt, perire non possunt.

V Biennio apud Basilienses transacto, sequentem annum cognoscendis academiis Saxonis, Ienensi & Lipsiensi; totum deinde quadriennium urbi Lutetiae impertiit: ubi non sectatus est illud uoluptatis genus, quod multo maxima pars in Gallia amplectitur, dum peregrino cultu ac moribus, uel, rectius interpretando, uitiiis, Germanus hominem externum mentitur, aut patrimonium per graues impensas sauciat: sed doctorum uirorum beneuolentiam, consuetudinem, uocem magni pendere, illis se adiungere, disciplinis artium magis magisque ornari, ad suos affluentiores redire, exteris honestatem, praeceptoribus industriam probare, haec illi curae

curae, haec studiorum arbitris, *Hieronymo Dandino, Ludovico Dureto, Ioanni Riolano, & Martino Akakia*, qui tunc Parisiis florebant, uoluptati, haec iterum illi maximo doctrinae incremento fuerunt.

VI Hinc Italiam, Medicorum nutricem, spectare coepit, ut tandem in portu susceptae artis appelleret, eamque ad gentem anno MDLXXXI * profectus, hoc primum ad felicitatem & fructum suum retulit, quod celeberrimi Medicorum, *Capivaccius, Mercurialis, & Aquapendens* oculis suis & auribus contigissent. Vidisse enim tantos uiros delectationem, audiuisse utilitatem, ad experimenta, aegrosque cum illis itasse, quasi quandam artis artem afferebat. Nec inhonoratus illud biennium, quo in Italia fuit, consumpsit. Quia enim haud uulgaris in eruditione gloria, in negotiis prudentia, in moribus dignitas exsplendebat, Consiliarii nationis Germanicae munus ei decretum & attributum fuit, quo tempore in disputatione contra Polonum, *Benedictum Iugnerum*, ita praeclare rem gessit, ut ipse illustris Comes & Philosophus, *Zabarella*, nationi Germanicae de tam praestabili Philosophiae & Medicinae Candidato gratulatus fuerit. Quod celeberrimi uiri iudicium natio quoque Germanica luculentissimo suo testimonio confirmauit, summum decus arbitrata, si laudasse diceretur is, cuius supra laudem nihil esset**.

* Numerus hic anni in mendo cubat, Quod si enim Basileae biennium; aliquod

quod itidem tempus Ienae & Lipsiae; quadriennium tandem Luteriae exegit *Spina* noster; anno certe MDLXXXI in Italiam haud concessit.

- ** De cetero, utiuos in usus transferret, quicquid in hoc per Italiam itinere rerum geri, disceptari, agitarique cognoscebat; quicquid praeterea ad urbium situs, munitiones, & id genus alia pertinere arbitrabatur, id omne certos in commentarios retulit; qui, cum aliquandiu, hoc inscripti titulo, *Petri de Spina, Aquisgranensis, observationes in itinere per Italiam factae*, mser, in bibliotheca *Vissenbachiana* haesere, nuper admodum in *Nebelianam* transuerunt.

VII Cum itaque per Germaniae, Galliae, & Italiae scholas labore, uigiliis, & exercitatione in iustum Medici nomen maturuisset, sub finem anni MDLXXXVI Basileam, uelut ad primam inchoatae medicinae magistram, rediit, & a collegio Medicorum, promotoris munia exequente *Felice Platero*, Doctoris appellationem assumpsit*: temporum magis consuetudini, quam titulorum necessitati obsecutus. Nam nec militum consalutatio Imperatorem rebus aptum reddit; nec uirum doctum apparatus ille academicus perficit: sed in illo & in hoc iam esse oportet, quod in alterutro isto uocabulo honorifico continetur. Multos tamen ab hac lege immunes facit nostri saeculi abusus. Olim scilicet dignitatem titulis uiri dabant; nunc tituli uiris: ita ut hodie prope pudori sit, quod ipsis quondam Principibus fuit decori. Nec aliter potest, cum peritorum & imperitorum discrimen in communionem uertit. Haec interposui, ut in eam partem acciperentur, nihil SPINAE ad honorem talem ambitum, sed doctrinam profuisse.

* Anno quidem MDLXXXVII, die V Decembris, Sic enim in actis siue docu-

documentis celeberrimi in hac academia *Medicorum* Ordinis, quae experientissimus uir, *Ioannes Rudolphi Zruinger*, petitu meo, beneuole consuluit: PETRVS de SPINA, *Aquisgranensis*, anno *MDLXXXVII*, die *V Decembris*, Iohanne Brandmüllero, *Rectore academico*, & Nicolao Stupano, *Facultatis medicae Decano*, Felice Platero, *promotore*, *lauream Phoebeam consecutus est*, una cum Abrahamo Lottero, *Augustano*, oratione habita; Respiratio & digestio an motu uoluntario, uel inuoluntario perficiatur?

VIII Oblitus sum dicere superius, cum in adolescentia, cum de electione studiorum ageretur, amicos & propinquos multum quidem hortatos, ut iurisprudentiam, posthabita medicina, appetendam statueret. Medicinam enim temporum culpa, & quorundam inscitia ad magnam sui uilitatem redactam, nihil eorum sperare posse, quae iurisprudentiae (dignitates & honores innuebant) peculiariter sint aperta. Earum rerum copiam in ipsa Aquisgranensi republica, si status illius incorruptus maneret, oblatum iri. Inter sanguinis necessitates ac amicitias primarios ciues, Senatores & Consules numerari. Eloquentiae denique haud dubiam spem ostendi. Notauerant enim in ipso linguam expeditam, & sermonis quandam dulcedinem ac gratiam. Valebant omnino ei latera; meabat firmiter anima; uox clara semper & canora; uerba nec rapida, nec lenta, sed uolubilia quidem, uirtuti tamen, quam uitio propiora. Honestæ praeterea actio, corporis motus suauis, & cum nonnulla dignitate coniunctus. Audiuimus ipsum loquentem, aut publice dicentem; oratori simillimus: medentem uidimus; pluribus Medicis

dislimillimus, & tantum maximis par credebatur. Sed istis amicorum suasionibus permoueri non potuit, ut iurisprudentiam medicinae anteferreret: partim quia indagatione rerum naturalium, quae in illo magno & hoc paruo corporis humani mundo contingunt, mirifice ducebatur: partim quia sibi promittebat, non minus feliciter sibi patris artem cessuram, quam cessisset facultas paterni ingenii.

IX Cum iam medicinae Doctor Basileae renuntiatus esset, autores ipsi fuerunt *Theodorus Zwingerus*, *Felix Platerus*, & *Iohannes Iacobus Grynaeus*, ut in animum induceret, per primos aliquot annos Professoris publici munus tractando, famam sibi parare & auctoritatem; non tantum propterea, quod aetas illa uiginti quinque annorum (tot enim natus erat) haud facile expers esset inuidiae & obtrectionis, si medicinae faciendae partes statim occuparet: sed ideo etiam, quia & natura & institutio omnibus eum rebus, quae in publica eiusmodi schola requiruntur, ita cumulasset, ut ad singularem aliquam in eo genere gloriam factus uideri possit. Hoc consilium qui ipsi dederant, operam quoque adiunxerunt, scriptis ad fortissimum Principem, *Iohannem Casimirum*, Palatinatus eo tempore Administratorem, eiusque Cancellarium litteris, in quibus eruditionem & uirtutem SPINAE utrique quam diligentissime commendarunt. Verum, cum illi animus ad suos, a quibus amplius septennium abfuerat, unice

unice festinaret, & rationibus insuper domesticis impelleretur, hanc curam ceteris anteposuit, ut quamprimum Aquisgranum se referret.

X Aduentus eius cum publice, tum priuatim gratissimus fuit; mirifica magistratus ac ciuium laetitia; humanitas in excipiendo incomparabilis; audita passim gratulatio, quod excellentissimi quondam Medici sui filium, tanquam scientiae & laudis paternae effigiem, contuerentur. Magnum profecto id uiri & ciuis boni argumentum, desiderari a quamplurimis, & sic desiderari, ut magnitudo illa gratiae ad liberos quoque pertingat. Boni uero gnati certum itidem testimonium, si desideria ciuium erga patrem in aequiparatione filii acquiescant. Vnum inuenerant Aquisgranenses in suo SPINA, quod minime probabant. Id erat consilium de capeffendo munere academico, nec uidebantur, cum aliis concedere posse, quem iam omnium uota communi ciuitatis subsidio designassent.

XI Mutata igitur sententia de professione, medicinam & officia prima a ciuibus suis exordiri pium, aequumque iudicauit*. Illi sicut hac eius uoluntate uehementer delectati sunt, ita maius ipsi stipendium, quam quiquam priorum, solui uoluerunt: adhibita porro cura, ut, nondum elapso eo anno, ex ornatissima *Palantiorum* familia coniugem haberet, illam, quae etiamnum in uiuis, GVTAM siue AGATHAM**,
tan-

tantae uirtutis, modestiae, atque prudentiae feminam, quantam in alia ulla me quidem sane uidisse nego. Nunquam illam otiosam conspicias, nunquam ineptam, aut garrulam, nunquam affectuum impotentem; sed labori, colloquiis iucundis ac piis, ante omnia uero desiderio mariti, ex quo ille decessit, qua noctes qua dies ita affixam, ut ad delendos paullulum e memoria quatuor illos & triginta annos, quibus eximium par coniugum in una quasi anima conuixerunt, alii totidem uel plures anni non satis longi uideantur. Liberi ex hoc matrimonio tredecim suscepti†; integro semper permanente numero, donec turbulentis hisce annis ad duodecim redacti sunt, & unam de sororibus, uirginem speciosam & laudabilem, amiserunt.

* Suscepit autem istas in patria partes, non sine communi omnium studio sibi delatas, an. MDLXXXVIII, die XXIII Octobris.

** Natam Iuliaci, Ducatus cognominis urbe primaria, anno MDLXXII, die XVI Ianuarii; patre *Conrado de Palane*, ciuitatis Praetore; matre *Margareta, Dieterici de Hillensberg* filia. Duxit autem eam, ut dictum, anno hoc MDLXXXVIII, sacris nuptiarum die VI Decembris Aquisgrani celebratis. De cetero cum hanc beate defuncti uitam conficeret auctor, in uiuis quidem adhuc fuit, ut ille hic memorat, omnibus rectissimi moris laudibus ornatissima haec, optimaeque notae *Agatha*: hoc ipso tamen, quo eam luci commisit, anno, MDCXXV scilicet, facili, uitaeque consentaneo decessu de saeculo exiit; quum crepero isto rerum statu per tres fere annos marito longe desideratissimo superuixisset.

† Quos, ut uno quasi intuitu conspici queant, perbreui hac tabella complecti uisum fuit.

loral. Palatinus.
obr.

udonica Ioanna,
1. 1608, 2 Aug.
Hermann. Pfank,
Mar. Centurio.
d. an. 1625.

Regis
cip

* pa

XII Statim deinde ab amplissimo Senatu Aquisgranensi in ordinem senatorium, & aliquanto post in collegium Seniorum ecclesiasticorum cooptatus, labores medicos, quorum in uicinia apud homines nobiles ac magnates latissimus campus, inuito animo cum dignitatibus iis permutauit. Quartus annus Senatori, tertius Seniori transierat, cum a Pontificiis ipsi notis & beneuolis, de proscriptione *Rudolfi* Caesaris aduersus Aquisgranenses, edocebatur, inprimis rei certitudine per Don *Guastronium Spinolam*, Comitem Neapolitanum, cognita, qui per illud tempus Comitatus* Limburgensis praefecturam gerebat, & ipsi propter artem, operamque medicam admodum factum uolebat. Hinc igitur ex commendatione quorundam Palatinorum Heidelbergam aduocatus, & iam prospiciens, quanti ipsum fluctus, nisi sponte cederet, e patria eiectioni essent, a Senatu petiit, per illum ut liceret, fortunas familiares alio transferre.

* 1. *Ducatus*

XIII Ea re impetrata, in Palatinatum aduenit, & anno MDXCIX* a serenissimo Electore *Friderico IV* Medici intimi honorem adeptus, per obsequia & officia indefessa eo existimationis & gratiae euasit, ut cum a reliquis plurimum, a nemine tamen magis, quam a Principe, amaretur. Documento sit, quod referam. Anno MDCVII febris continua & ardens & periculosa SPINAM infederat; cum qua luctata satis diu natura grauiore morbi partes tandem profligauit.

C

Qua

Qua de re per *Ludovicum Gravium*, Medicum & SPINAE in palatio collegam, Elector certior factus, nulla mora interposita unum de praecipuis Cubiculariis misit, qui ei laetitiam Principis de ualitudine in melius uertente, & poculum inauratum, propensae erga eum uoluntatis testificationem, afferret; simulque mandauit, ut exinde ipsi & heredibus quinquaginta florenorum pensio extraordinaria quotannis praebetur. Quod ille beneficium Principis inter res summae dignationis ponebat. Munera enim Principum diuersam naturam habent a ceteris: quae licet simul profint, magis tamen ad delectationem animi usurpantur. Nuda siquidem conscientia officii recte & diligenter peracti aduersus offensionem, calumniam, aut iniuriam comparata est: si uero illi, quibus operam nauamus, nostram fidem se intelligere confitentur, tum demum incredibilis quaedam ad animum excrescit uoluptas. Qui semper tacent, etsi acquiescunt, maiorem industriam semper uidentur requirere, aut quantumcunque laborem pro titiuitio habere. At perpetua de alienis iudiciis cura ac suspicio aduersariae sunt alacritatis, sine qua omne officium quaedam seruitus est. Male itaque de Principibus merentur, qui ipsis per adulationem (regium morbum) inculcant, eorum auctoritatem & altitudinem tantam esse, ut sine maximo errore humanam aliquam uocem aut uoluntatem ciui, ac ne uiro quidem magnae uirtutis, si subsit, accom-

modare

modare possint: tum autem rem pessimi exempli esse, afficere praemiis, quos affecerint stipendio: quippe nihil debere illis, qui in lucro ponant, quod seruiant. Lethale hoc uirus celsarum originum. Verum hic Princeps nulli tali opinioni insueuerat, siue quod ipse sui ingenii sponte meliora elegisset, siue quod a teneris nactus esset rectores, qui eum, summotâ assentatione, per salutaria praecepta talem formassent. Non alius humanior, benignior, & (absit iniuria, si uitor laudibus priuatorum) nemo familiarior Princeps, sed ita tamen, ut illi integrior autoritas constaret, quam cuiquam supercilioso. Et quanquam in litteris ultra mediocrem intellectum non erat progressus, homines tamen litteratos minime aspernabatur. In mensâ, in cubili, in iocis & feriis hi frequentes erant, maxime illi, qui doctrina & multarum rerum scientia ceteris praestarent. Hos opibus, se gloria augebat: quod non omittendum erat, quia tale argumentum qui praebent, raro nascuntur. Defuncto *Friderico IV* tota res Palatina in (*Fridericum*) *V* filium, & SPINA, tanquam magnae hereditatis particula pretiosa, in eiusdem gratiam cessit: perinde dilectus *Iohanni* Duci Bipontino, per illud tempus Palatinatus Administratori.

* Die quidem XV Decembr. ut in schedis familiae domesticis alia inter annotatum legi.

XIV Interea appetere senectus, fastidiri aula, placere aetati otium, probari in academia locus, qui tunc

forte expectabat supplementum. Nam Senatus academicus in eum iam oculos & suffragia contulerat: quod deinde Electoralis autoritas eo pacto ratum fecit, ut curandi opus in aula, si acciretur, SPINA non deponeret, eidemque salarium immotum esset. Anno igitur MDCXVII primariae Medicorum professioni Heidelbergae praepositus, tertio anno post magnificum Rectoris academici honorem gessit*. Quae utraque prouincia in tot laborum & negotiorum uarietate recte cum uirum ostendit. Nam professioni quidem magno iuuentutis bono praefuit. Noui sane, qui auro contra chara habebant, & accuratissime conferuent, quaecumque ille publice dictauerat. Magistratum autem illius anni tanta moderatione & prudentia sustinuit, ut in causis periculosis, quas tempus illud & genus hominum turbulentum multiplicabant, habita in primis Dei & conscientiae ratione, iudicium suum & magistratibus & ciuibus approbauerit.

* *Philippi Hofmanni*, Iurium Doctoris, successor. uid. *catalogus Rectorum Vniuersitatis Heidelbergensis* in *Codice diplomatico Palatino* p. 132.

XV Si iam illud tempus recordor, siue quo oppugnatio urbis nulla, siue quo maxima, siue quo iam desita, maiorem scio illius fidem fuisse in medicando, quam cuiusquam in urbe propugnanda. Et hanc ei laudem non solum Troes & cuiuscunque fortis incolae immortalem esse uolunt, fed Achiui etiam permulti de sanitate sua non cogitabunt, quin de SPINAE simul

simul cogitaturi sint officiis. Verum, ut in bello honestissima uulnera in eos expetunt, qui proxime cum hoste ferrum contulerint: ita dum SPINA ex propinquo aduersus morbos depugnat, plagam luculentam in suam ualitudinem accepit. Anno enim MDCXXII, cum agrestes, quibus ruri omnia intuta, in urbem confugerent, iam ante copiis militaribus oneratam, febres Hungaricae & dysenteriae per omnem populum exarserunt, quibus multum stragis humanae editum. Aegris itaque SPINA frequenter adesse, discrimen conditionis nullum spectare, pro uiribus opitulari cunctis, labores & nauseas libenter omnes deuorare, ut in commune prodesset, donec mense Iulio dysenteria ipse quoque infectus, aliquandiu suae infirmitati deseruiit, nec ita multo post in solidum erectus fuerat, nisi uires adhuc nutassent.

XVI Perueni ad luctuosam illam uesperam captae urbis, quam Heidelbergam post primordium sui unam acerbissimam uidit. Eius memoria etsi grata esse potest eorum nemini, qui euentus asperos in fortunis aut corpore tolerauerunt, cum credibile sit, paucos tantarum aduersitatum ministros de iracundiae intemperantia sibi placere, aut laeto animo audire: tamen quoniam SPINAE extrema aetas in hisce malis etiam pars indignitatis fuit, paruique animi uidetur, tristitiam recordationem auersari, cum aliquando prae-

sentiam fueris expertus, nec futura effugeris, de illa expugnatione pauca sunt dicenda.

Apud Bohemos unius proelii siue improsperi, siue infidi arbitrio tota causa transacta erat. Nec aliter fit, ubi singuli suas tantum rationes putant, nulla cura ad illud unum, cuius gratia bella geruntur, nec ad honestam quidem famam relata. Occiderat mox *Vnio* (id foederi nomen) quae toto uitae tempore nil aliud egerat, quam quod funebri epulo sibi, tanquam breui moriturae, parentasset, Spartani illius dicti fortassis in alium sensum memor: *Prandete socii, tanquam coenaturi apud inferos*. Inde *Mansfeldius* superiori Palatinatu omisso, hunc inferiorem petiit.

Heidelberga & cetera loca omnem externi auxilii fiduciam ignorabant, praesidiis intus non firmissimis instructa, foris ambita periculis infinitis. Exercitus imminebat potens, & ab aemulo securus; aestas remotior a bruma; facies caeli diu blanda; omnia obsidioni opportuna. *Tillius* itaque, supremus Dux Bauarici exercitus, Heidelbergae potiundae cupidus, ei quamprimum copias admouit. Antequam certi esse poteramus, nobis moueri bellum, iam in monte ultra Nicrum conspiciebantur armati. Sed is locus cito displicuit cis flumen meliorem sedem aut uiam ad nos inuenturis. Quocirca transgressi, multis modis uim nobis festinare tentauerunt, sed inter initium tamen obsidionis duo
amplius

amplius menses interiecti ; per quod tempus labor utrinque multus., damna saepe illata, saepe compensata, interceptiones hominum, iumentorum, & sarcinarum crebrae, uulnera & mortes neutri parti condonata, plurimum doloris in praefectorum & centurionum iactura, obsessorum eo deterior conditio, quod luc quadam miles defensor rarefcebat indies, quod propugnatio longe lateque necessaria fatiscebat in paucorum lacertis. Alteri contra in tantis copiis exitia suorum inter nulla momenta censebant, lassitudines autem facile se inuicem reparabant. Intestinis urbanorum malis sunt, qui etiam illud adnumerant, quod Gubernatorem nacti essent inhumanum, & osorem omnium ordinum, praeterquam sui, ut interitum eorum parui uideatur fecisse, quibus uniuersis tam esset infensus. Interea oppugnator tormenta in monte, aut ubi nocendi spes, collocauerat: mox globorum grandium euerberatio in urbem, in turre suburbanas, uallum & aggeres fieri, nostri ex locis aequis pelli, postremo ab omnibus angulis sic incandescere uiolentia, ut VI Septembris ante solis occasum propugnacula nobis praemuris erepta, miles noster partim caesus, partim captus, partim fuga saluus esset. Ut quisque deinde praedae audiuiissimus, ita muris proximus, & primus in ascensu. Direptum statim & inflammatum suburbium, trucidati partim in uiis, partim in domibus, qui offendeantur, constratum solum mortuis. Ne urbem statim

tim intrarent, porta una obstaculo fuit. Ad hanc cum iam secures & ferramenta creparent, pacis demum nostro Duci in mentem uenit; sed petentibus a globo uictorum responsio data: malam rem sibi haberet pax; impacata ipsis fore omnia. Odit enim turba ueniae nomen, cum praeda inter unam portam, nec amplius incerta, & imperium penes exercitum est. Breui itaque in ipsam urbem irrumpitur, ciuitas hostium, pauoris, uulnerum, caedis, stupri subito completur. Immanitates non persequor, & eas miserari in urbe per uim subacta bellatores iniuriam putant.

XVII Ad SPINAM potius redeo. Hunc in suburbanis aedibus commorari uolentem, qualiscunque fortuna incidisset, filii duo maiores natu a sententia uix dimouerunt, nihil interesse ratum, statim an sero ad se perueniret, quod euenturum esset semel. Dedit deinde hoc filiorum precibus, ut ingrederetur urbem: ut arcem etiam, persuaderi non potuit: sed in urbe cum parte liberorum in hospitio amici remansit: fortassis id quoque ob hanc causam, quod existimaret, si extrema uis arcis admolienda foret, extrema etiam passuros, qui uictorem ultimi irritassent. Breui intervallo hostis, tumultus, clamor, fragor ianuarum aderat: continuo in ipsa domo, in ipso cubili SPINAE homo armatus, ualidus, toruus oculis, horrida uoce, dextra ensen ferens, quem iam iam capiti SPINAE infligebat, nisi uxor propere inter uirum & percusso-

cusforem media occurrens periculum auertisset, non-
nullo exemplo clarissimae feminae, cui olim non suum,
sed mariti uulnus doluit. Nec robustus ille porro
SPINAM ullo pacto uiolauit, cum eum, ut opinor,
simul autoritas uultus, quae saepe in multis multum
ualuit, moueret. Nam, ut & hoc indictum nec sit, ha-
bitus oris illi grauis, sed citra tristitiam, humanus, sed
citra ignobilitatem. Per biduum integrum huiusmo-
di direptorum manipuli palabantur, noctis & diei ea-
dem inquires, idem periculum. Modo liberos, modo
parentes raptabant alibi ad tormenta aut uulnera:
saecuitia aduersus SPINAM intra crudeles minas, di-
reptionem, & ambiguitatem uitae stetit, si prius illas
iniurias & contumelias demiseris, quarum aestimatio
perit inter maiores. Tandem aliqua lux rebus trepi-
dis interfulsit, cum tertio die *Tillus* licentiam milita-
rem per edictum abrumperet: quanquam ne tunc qui-
dem propter inobedientiam militum tuta respiratio,
nec animus SPINAE curarum uacuus.

XVIII In arcem duo filii, totidem nurus, & filiarum una secesserant: de quorum salute quid speraret, nihil obuium; quid metueret, ab infernarum partium minis affatim sumebat. Et fac sine periculo charitates fuisse; ad maioris magnitudinem interitus patriae, & meditatio corrumpendae posteritatis sufficebant. Cito aeger ille animus contagionem in corpus transmisit. Morbus enim proxime superatus, & iam reuertens, D longe

longe maiorem, quam antea, potentiam attulerat. Vnde uirium depaſtio, & die VII Octobris, ſub horam nonam ueſpertina, beatus & inturbidus, nullo doloris indicio, finis eſt ſecutus.

XIX Haud eum ſeſellit ſtatim in aggreſſione morbi, ſibi ultima inſtare, coque praediſto, uxorem forti animo hortatus eſt, ut humanitus euentura placate exciperet, & conſtanter ferret: ſibi, inquiebat, nunc migrandum; aliud ſe nihil exſpectare, quam uoluntatem Dei: ei ſi placeret, deſiderare hanc uitam deponere, ut aliam cum Chriſto ordiatur: adſpirare ad illam felicitatem, ubi miſeriarum praefentium nulla ſit memoria, nullus aſpectus. Agere uero aeternas gratias Deo pro ineffabili erga ſe beneficentia, cuius tutelae & conſolationi uxorem, liberosque penitus tradat. Poſt haec ſermonem longum habuit de uitae huius aerumnis; quam in terra nihil ſit delectabile, quam nullum ſolidum gaudium, quam multa aduerſa piis, quam uana, quae ſplendidiffima: humanis fidere, qui decipi uelint; rebus afflictiſ a Deo petendum auxilium, ab eius uerbo ſolatum, a Principibus neutrum. Ita tunc coniugem, ita ſequentibus diebus inuiſentes amicos affabatur. Peculiarem autem epiſtolam filio *Friderico*, qui tunc ſolus ex fratribus praefens erat, paucis diebus ante obitum his uerbis dictauit: *Chari filii & generi, timete Deum, obtemperate Dei & meis, quae dedi uobis, mandatis: diligite uos inuicem ex animo, &*
mu-

mutuis officiis iuuate. Habete uobis commendatas sorores orphanas, cum filio Friderico & Theodorico, & date operam, ut honeste elocentur. Hereditatem, qualemcunque uobis relinquo, diuidite inter uos amanter, seruatis illis, quae antea ordinauī, & nulla de causa, nulla etiam excepta, resistatis magistratui legitimo, uobis a Deo ordinato, & nec ulla ratione uos commisceatis cum seditiosis. Prouerb. XXIV, 21. Filio primogenito, qui id temporis in febris Hungarica periclitabatur, sic nuntiari iussit: Valetudinis suae conditionem talem esse, ut cum Patriarcha *Iacobo* ad illud *salutare Domini* unice adspiret, & cum *Apostolo* in consortium Christi exsolui cupiat; huic Domino se illum, uelut prius in sacra ablutione, una cum matre, fratribus & sororibus, totum tradere. Sibi nunc proficiscendum in illum locum, ubi hanc dilationem mutui aspectus aeterna praesentia sit recreatura. Petere ab ipso, ut pientissimam matrem, a qua sciens plurimum diligatur, commendatam sibi habeat: fratres & sorores teneras ita suscipiat, ut non magis amisisse, quam alium patrem in persona fratris se reperisse meminerint. Id sic fore, si eos prudenter regat & suauiter: quorum hoc a moribus, illud a iudicio eius plane sperandum. Res altas ne appetat, suas agat, alienas pro uiribus iuuat. Precari denique ipsi, ut benedictio Domini sit in ingressu & egressu eius: addens ex *Psalmo* *, sicut ceruus hiare ad fontem aquarum, sic hiare animum suum ad Deum.

* XLII, 2.

XX Mores ipsius recolenti in mentem uenit illud *Hippocratis*, quo medicum philosophum Deo aequalem praedicat. Hoc, nisi fallor, dicturus, diuinum aliquid esse medici opus. Naturam pernoscit, uirtutes rerum tenet, animantium & inanimantium rationes euoluit, inualida erigit, desperata sanat, morbis & quodammodo morti imperat, benignitatem in omnes partitur: si nunc idem ille sit sapiens, nihil impedit, quo minus hominem diuinum dicamus. In SPINA & medicinae gloria summa fuit, & disciplinae philosophicae magna per uitam obseruantia. Diuitias, si contingerent, sic admisit, ut dominum haberent, non clientem; sic custodit, ut, si opus, spernere posset; si uis maior, dimittere. Reuerentiam erga dignos, uerecundiam in uerbis, mediocritatem in habitu, auctoritatem, iudicium, doctrinam, humanitatem, officia ubique circumferebat, magno studio omnia exprimendi, quae *Hippocrates* Medicis praescripsisset. Apud aegros, uelut in omni familiaritate, comis, non austerus; ideo semper expectatus; hilaris uultu, ideo solatiis habilior; occultans pleraque, ideo a scrupulis aegrorum tutior; cupidos rerum noxiarum aut ab usu abstrahens, aut abducens, apud faciliores alloquio, apud pertinaces obiurgationibus efficax, semper dexteritate singularis.

Tumuli locum, ut id addam, nactus est ad *D. Petri*; a filio, natu maiori, pace Germaniae patriae diuina benignitate reddita, monumento marmoreo, in sacello academico, hac cum *επιγραφή*, omnem in memoriam datus, commendatusque:

D. O.

D. O. M. S.
 PETRO DE SPINA,
 PHILOSOPHIAE ET MEDICINAE DOCTORI,
 DVORVM ELECTORVM PALATINORVM,
 FRIDERICI IV ET V,
 ARCHIATRO,
 ALMAE HVIVS ACADEMIAE PROFESSORI MEDICO PRIMARIO,
 EX HAC MORTALITATE IN AETERNITATEM TRANSLATO,
 ANNO SALVTIS MDCXXII, SVAE AVTEM LX,
 ET
 EIVSDEM GENEROSAE ET VIRTVOSAE CONIVGI,
 GVTTAE A PALANT,
 MATRONAE EXIMIA PIETATE, INSIGNI CASTITATE,
 ET CETERARVM SVI SEXVS ORNAMENTIS SPECTATISSIMAE,
 PARENTIBVS SVIS CHARISSIMIS,
 M. P.
 PETRVS DE SPINA,
 MEDICINAE DOCTOR, ET REIPVBL. FRANCOVRT. ARCHIATER.
 ANNO MDCLII.

XXI His laudibus decoratus SPINA mihi oppe-
 tiisse non uidetur, quia claritudo pro altera in terris
 uita succedit; ac ne a nobis quidem discessisse, quia
 in filiis se ipsum reliquit.

a) PETRVM enim de SPINA, filium, sic uide-
 mus medicinam facientem, tanquam si ei cum patre
 certamen de praestantia esset.

Qui cum uirtutis laude, doctrinaeque copia singulari summis, imis fuerit
 commendatissimus, ac numerosa sobole progenita stirpem suam feli-
 cissime propagarit, e re nobis uisum fuit, de eius uita, obitu, proge-
 nieque infra separatim agere.

b) CONRADVS de SPINA tanta fori & nego-
 tiorum scientia enituit, ut ante paucos annos, cum ad-
 huc

huc iuuenem ageret, iam Consiliarium Electoris egerit. Cui ad maximos honores nunquam deerit digna uirtus, si non obstabunt indigna tempora.

In atroci isto, difficilique Palatinatus Rhenani statu, se, suosque molestiis ac periculis communibus explicaturus, Hanouiae aduersis reperit solatium, perflugiumque. Nouae enim ciuitatis anno MDCXXVIII Aduocatus, reique communis cognitor (quem *Syndicum* uocant) constitutus est. Quas partes cum aliquot annos dextre, laudateque sustinuisset, Palatinae Domui denuo suam addixit operam, ab serenissimo Principe *Carolo Ludonico*, ob uirtutis & prudentiae famam, in Angliam accitus, ac in consilia, rerumque arcanarum conscientiam adhibitus. Tetigit id *Rusdorsius* in epistola an. MDCXXXVI, XVII Kalend. Septembr. ad *Joannem Iacobum Hausmannum* Ratisbona Londinum missa (quae CV est epistolarum p. 356) his uerbis: CONRADVM de SPINA, uirum ob praecclaras eius uirtutes & merita omni laude cumulatam, a serenissimo Electore euocatum, & inter Consiliarios adscitum, ualde laetor, & tum Principi, cui eum ornamento & usui maxime futurum, persuasissimus sum, tum nobis congratulor, qui societate tanti collegae ornati & subnixi, ingens in communibus laboribus exantlandis lenamentum & solatium, in dicenda uero sententia confidentiam ex ipsius coniunctione & prudentia consecuturi sumus. Anno MDCXLI, una cum Tribuno *Peplitzio*, Ratisbonae in Comitibus, iisque finitis, Viennae serenissimi *Heri* causam egit. uid. *Pufendorfius* lib. XIII *Historiae de bello Suecico-Germanico* & XCVI. Obiit Hagae Comitum, quo legati titulo missus erat, dignitateque, anno MDCXLV, & in aede coenobii sepulturae traditus est.

c) EBERHARDVM si a perseuerantia litterarum uita quaedam actuosior auocauit, in aliis certe honestis artibus nec ingenium suum, nec spem patris, nec rei-publicae, modo tranquillior esset, utilitatem perdidit.

In exercitu Mansfeldico supremum castrensis annonae ac sumptus militaris curatorem egit (uulgo *General-Commissarium* uocant) Extremum uitae diem morte confecit in Hungaria, anno MDCXXVI, annum aetatis egressus XXX. lucem enim aspexerat Aquisgrani anno MDXCVI, die XXI Ianuarii. Humo conditus est Neosolii, urbe Hungariae superioris, metallifodinis haud incelebri.

d) FRI-

d) FRIDERICVS, rara industria & uerecundia iuuenis, summum erudito orbi decus promittit, & iam ad solutionem properat.

In lucem editus fuit Heidelbergae anno MDCIII, die XXIX Octobris. Fratri *Conradi* secutus exemplum, iuris se dicauit studio; in quo cum supremos retulisset honores, cum *Roberto Anstruthero*, Regis Angliae legato, iussu publico Viennam iuit: ubi in optimo aetatis flore uita excessit: sepulcro illatus in coemeterio publico, *α ο γ ρ* hoc *επιταφίω* posteritatis traditus memoriae est: FRIDERICVS DE SPINA, HEIDELBERGENSIS, I. V. D. *QVJ FVIT ILLVSTRISSIMO DOMINO ROBERTO ANSTRVTHERO, EQVITI AVRATO, ET SERENISSIMI BRITANNIARVM REGIS AD FERDINANDVM SECVNDVM, ROMANORVM IMPERATOREM, EXTRA ORDINEM LEGATO, A CONSILIIS, AETATIS ANNVM AGENS XXVIII, ANIMAM DEO REDDIDIT VIENNAE DIE XVII APRILIS MDCXXXII. HICQVE IACET SEPVLTVS.*

e) Minimus etiam THEODORICVS, admodum licet puer, stirpem tamen iam indole profitetur, haud fallax futurae laudis: quandoquidem optimis insistere, proprium SPINARVM est.

Ac fallax fuit, adultior factus. Hebetioris enim cum esset ingenii, nec ad aemulandum patris, fratriusque decus accenderetur, militiae nomen dedit, ac in Brasiliam deductus, ibi sub *Mauritio* Principe Nassouienfi stipendia fecit. Inito autem cum barbaris commercio, sensim sordidis eorum uiuendi ritibus adsuevit, & cum eorum interpretem agere uellet, semel iterumque ad eos excurrit. Tercium transgressus non rediit, uel morbo confectus, uel ab iis ipse interemptus. Natus ceteroqui fuit an. MDCXVIII, d. X Decembr.

XXII. Et si autem isti singuli alter in altero patris simulacrum contemplatur, nihilominus amissi desiderium inter ipsos tantum est, ut facile intelligas, imagines

nes carissimarum rerum plus accendere dolorem damni, quam sedare.

XXIII Tu, *beate SENEX*, lubens obiisti, quia displicebat orbis: quia amore caelestium ardebas: uerum idcirco etiam lubens, quod scires, te liberos genuisse, & eduxisse dissimillimos illis, ob quorum sinisteritatem parentibus aut mors celerior ingruit, aut grauior. Tui contra liberi, uxor, propinqui, amici, res publica etiamnum ad te oculos retorquent: tua pietas, tua merita in eorum animis nunquam extinguuntur. Vere autem felix habendus es, siue propter istas causas lubens decessisti, siue inuite es demissus. Felices autem nos quoque olim, cum & publicarum & priuatarum calamitatum, & huius maeroris lacrimae omnes abstergentur.

Quae hic dixit auctor doctissimus, scito etiam complexus est epigrammate, in effigiem beate defuncti scripto, *Suffridus Sixtinus*, quod ideo e *Iani Iacobi Boissardi* Iconibus, anno MDCXLI publicae luci commissis, huc, coronidis quasi loco, afferre, non ab re duxi.

*Artis Apollineae, eloquiique insignis honore,
DE SPINA, hoc nultu conspiciendus eram.*

Laudibus impleri uitam, uirtutibus aenum,

Fama orbem, simili prole mei patriam.

Laudibus hinc, fama, uirtute & prole superstes

Nunc nino: quis enim iam putet, esse mori,

Provida cura Dei si me, Numenque benignum

Subduxit dubiis temporum, & inuidiae?

Quin sum etiam hoc felix, cineres patriaeque, meosque

Quod planctos eadem composuit pietas.

Amico magno, quasi patri bene merenti,

Suffridus Sixtinus. F.

APPENDIX
DE
PETRI DE SPINA
PRAEIVNIORIS

*VITA, MERITIS, OBITV,
AMPLISSIMAQVE PROGENIE*

THE
JOURNAL OF THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
OF GREAT BRITAIN AND IRELAND
VOLUME 38. PART 1. 1908.

SECTIO I.

I

Quam ab auo, patreque uirtutis accepit gloriam, suis meritis non parum auctiorem ad posteros transmissit PETRVS de SPINA, *praeiunior* uulgo dictus, PETRI, cuius laudes doctissimus *Venator* tam ingenue, quam ornate exposuit, filius natu maximus. Dignus proinde mihi uisus, de cuius *uita, conuersatione, decessu* itidem, & *amplissima, florentissimaue*, quam reliquit, *progenie*, hic separatim agerem, distincteque.

II Vt autem inde ordiar, unde oportet, lucis usura, communique hoc spiritu frui coepit Aquisgrani, regali illa urbe, principalique olim regni germanici sede (ubi tum pater diuinam illam & salutarem artem, ut dictum, maxima cum laude ac dignitate exercebat) anno

MDXCII, die XXIV Ianuarii, stil. Iul.* non sine singulari suorum gaudio iuxta, solatioque.

* *Adamus Prenehl*, ecclesiae Bockenheimensis prope Francofurtum Parochus, in *curriculo vitae eius*, homiliae funebri subiuncto, p. 21.

III Tener primum domesticis institutis ad pietatem, emendataeque religionis legem formatus; mox praeceptoribus, erudiendae iuventutis non imperitis, in disciplinam traditus, iis artibus, quibus puerilis aetas imbui solet, tam impigre, qua indolis erat bonitate, operam dedit, ut, quam nec dum matura pueritia spem de se prae buerat, prima adolescentiae spatia ingressus, incredibili industria superarit, atque cum in aliis doctrinae humanioris partibus, tum in litteris graecis aequae ac latinis tantum processerit, ut annos maxime natus sedecim, dignus haberetur, qui altiorum studiorum iniret rationes.

Idem l. d.

IV Anno igitur MDCVIII in Gallias missus, sapientiae, quae philosophia uocabulo recepto dicitur, praeceptis animum composuit, ac tum artem mentis cogitata ad ueritatem eruendam & assequendam rite disponendi perdidicit; tum omnem bene honesteque uiuendi rationem persecutus est; tum naturae aggressus inuestigationem, rerum omnium principia, causas, motus sollerti opera sibi reclusit.

V Ita praemunitus, ac liberalibus huiusce studiis instructus,

structus, ad artis medicae addiscendae demum descendit rationes. Nolebat enim, nisi recta, planaue uia ad cognitionem illius hauriendam procedere. In eorum autem cum se dedisset institutionem, qui tum in ea habebantur praestantissimi, & eruditione non minus, quam probitate, animique candore praeter ceteros eminebant, celeri iuxta faciliue negotio in disciplinae huius, arduae alioquin, & multis difficultatibus obstructae, adyta penetrauit.

VI Enimuero, ne ullam illius locupletandae praetermitteret occasionem, e Gallia (in qua academias celebriores omnes inuiserat) in Italiam (in qua artem hanc, saluti hominum caelesti munere destinata, summe excoli & in pretio esse, iam ante didicerat) concessit, & cum alibi (plura enim, immo pleraue illius loca, rerum memorabilium monumentis, & uirosum impense doctorum nominibus inclita, sibi adeunda duxit) tum Patauui maxime, clarissima illa mentis ad omnem genuinae *laudis* laudem exercendae palaestra, uiros ordinis sui antistites, ut probatissimos, ita nominis fama in primis claros, & perstudiose audiuit, & diligentissime sectatus est, & omni percoluit honore. Quo factum, ut tum iis industria hac sua, morumque integritate summo se commendaret opere; tum commilitonibus, quibus tam insigne praebat exemplum, in oculis esset; speciatim uero ab natione germanica, consiliarii titulo, ad dirigendas negotiorum suorum rationes adhiberetur.

tur. Qua quidem auctus dignitate, satis superque ostendit, quanta sollers esset prudentia, quantoque tractandi muneris huius excelleret usu. Illius enim in commodum & honorem perinsigne obtinuit priuilegium.

Idem l. d.

VII Cum abunde sic profecisset, ac utilitati suae, quicquid egregii uel uiderat uel audiuerat, impendisset, in Germaniam reuertit, ac supremos artis, quam tam strenue atque exquisite excoluerat, honores (ne sibi perinde ac aliis, quibus nuda uirtus, rerumque intelligentia propemodum suspectae sunt, deesset) modeste petiit, petitos non sine applausu capeßiuit. Factum id Basileae, liberalissima illa uirorum medicandi praestantia nobilium altrice, anno christianae ~~erae~~ ¹⁶⁰⁷ MDCXV*, aetatis suae XXIII. quos adeo, si quidem hanc respicias, festinatos fere dixeris; minime, si tam eximios istos, quos in hoc studiorum genere habebat, progressus.

* Die XXVII Iunii. Sic enim, quem supra ad § VII uitae Petri patris, a *Venatore* in litteras missae, laudauimus, celeberrimus Basiliensis Medicus *Zuvingerus*, ex actis dictis: Petrus de Spina, *innior. Aquisgranensis*, an. MDCXV die XXVII Iunii, Iohanne Guß, *Iuriscons. Rectore*, Petro Ryff, *Mathematico, Decano medico*, Iohanne Nicolao Stupano, *promotore, Asclepiadeam lauream adeptus est, una cum Iacobo Valentino Espich, Wittenbergensi, & Iohanne Petro Auchtero, Phorcenfi Marchico. Speciminis loco disseuerunt omnes tres de laesis actionibus mentis, in primis de melancholicorum deliriis, rectene Galenus caussam metus & tristitiae illorum ex parte a nigro melancholiae colore pendere docuerit, quo mentis sedes obtenebretur?*

VIII Domum redux, aliquandiu patris uicem in aegrotis uisitandis gessit, eiusque ductu indies exercitatio

tior factus, multis grauissima uoletudine tentatis, quin letaliter afflictis, cura sua sanitatem restituit. Quod autem patriae se natum pie crederet, totum facile se ei dedit, omniaue, quae ei debebat, studia magno illius praestitit bono. Qua fide, diligentiaque cum peregre-giam eruditionem suam tam prospero successu ad usum traduceret, & usque quam satis comprobaret, & idoneum & dignum se esse, qui medicinam publice pro cathedra traderet ac doceret, anno MDCXX ad partes Professoris medici in academia, quae tum Heidelbergae uiris litterarum omnium cultu & tractatione ornatissimis florebat, obeundas, merito suo uocatus est. quas etiam, nihil admodum animo cunctatus, in se suscepit, & ad annum usque MDCXXVIII dextre prorsus, liberaliterque sustinuit. Si quis enim, ille profecto probe secum reputabat, iuuentutem rei publicae natam erudire, ac tum ratione, tum consilio, tum praeceptis formare, id demum illud ipsum esse, quod ad salutem communem faciat maxime.

IX Haec inter autem, quicquid turbulentis istis temporibus ad laudatae academiae incolumitatem pertinere uidebatur, studiose semper, maximoque curauit opere. Sigillatim anno MDCXXI, quo pro Rectore agebat, ^{αρχον} eius, una cum ceteris, quae supererant, cimeliis, ne inter tot, tamque uarios formidolosissimae istius tempestatis casus uel incendio periret, uel alio intercideret modo, & alio transtulit, & ad per-

perpetratam pacem usque fartum tectum, ut aiunt, ab omnique incommodo sincerum ac integrum conseruauit.

Ipse in oratione (de qua infra § XVIII) notina & gratulatoria: Prorektor ego olim huius academiae magno nisu, & ut uerum fatear, non sine aliqua formidine, & particulari meo periculo, archinum, & quae reliqua adhuc erant, academiae cimelia, tanquam palladium Troiae, ex incendio bellorum eripui, & haellenus pro mirili conseruanti, quicquid usurpatores in contrarium machinarentur.

X Quamuis autem sua in medendo felicitate & Ducum bellicorum gratiam, & militum, qui tum Heidelbergae in praesidio collocati erant, gregariorum pensionem sibi conciliaffet, atque adeo sperare potuisset, fore, ut sine periculi metu, ulteriorique rei familiaris damno (cuius quidem magnum urbe anno MDCXXII a *Tillio* subacta fecerat) sua persistere posset in statione; anno tamen, quem dixi MDCXXXVIII Heidelbergae abiit, ac larem statuit Darmstadii. Nil enim minus, quam id, opinantem, *Georgius Hassiae Landgrauius*, magnae erga Caesarem fidei, inclitaeque uirtutis Princeps, percepto, quanta artis, mortalium generi tam salubris, ille praestaret scientia, quanta item, quae secunda in morbis curandis dexteritate, ad ualitudinis suae tuendae & conseruandae delegerat curam, atque in aulam suam Archiatri acciuerat titulo. Ratus igitur, non sine Dei optimi maximi nutu id factum, suarum partium pie, consultoque existimauit esse, eius ad uoluntatem potius se conuertere, quam for-

fortuna, quae suo more fallax est, nec res humanas eodem semper uestigio consistere sinit, sua applicare consilia.

Prenell l. d. p. 24.

XI Memorem interim, piumque in populares suos animum semper retinuit, & quum anno MDCXXXII Princeps Elector *Fridericus V* Moguntiae in exitiabilem plane morbum incidisset, arcessitus & praesenti se exposuit periculo, & nil quicquam, quod in rem erat, in se desiderari passus est*: quamvis minimum usus, minimumque profectus ars, qua pollebat, tum habuerit.

* Memoriae id prodidit ex filia, *Agatha Agnete*, nepos, *Carolus Ludovicus Tolnerus*; quippe qui in tabula Comitum Palatinorum Rheni, qui Septemviri dignitate floruerunt, seriem complectente, quam capiti V historiae suae Palatinae subiunxit, de morte, quam *Fridericus* oppetiit, verba faciens, scribit: *Obiit tandem peste, Petro de Spina, Professore & Archiatro eius, & ano meo, tres pustulas pestiferas ipsi aperiente.*

XII Anno sequenti, cum Heidelbergae Suecorum in manus concessisset, Darmstadio ueteres ad lares remigravit; ut, quod sibi fortuna ex hereditate paterna in bellicis istis malis reliqui fecerat, hoc faciliore negotio colligeret, atque conseruaret. Norat enim, cauti patris familias esse, crescente praesertim liberorum numero, res suas industria & consilio, si non augere, tueri tamen & sollicitè custodire.

Prenell l. d. p. 25.

F

XIII Vix

XIII Vix autem domus suae statum ibi ordinarat, quum afflictiore, quam antea, esset conditione. Conuersis enim funesta clade Nördlingensi, & infausa pace Pragenſi Palatinatus Rhenani rebus, Heidelbergae anno MDCXXXV hostium in potestatem rediit. Ut igitur instantibus iam plane, aut certe appropinquantibus periculis tempestiue se subduceret, Francothaliū se recepit; quam urbem *Ludovicus Philippus*, Simmerensium Dux; laudati Palatinatus tutorio nomine Administrator, tum adhuc tenebat. Sed nec ibi diu extra ictum erat: hostibus armis aequae ac potentiae, qua praeualebant, in perniciem & exitium populi Palatini utentibus, ac huic maxime loco oculum adiicientibus; quem etiam non longe post, omni spe auxilii misere destitutum, ad deditionem compulerunt.

Idem l. d.

XIV In aspero hoc atque difficili temporis articulo, mense Octobri a Francofurtensibus ad Physici primarii siue Archiatri munia honorifice inuitabatur. Quibus etiam, laetus plane, diuina quasi uirgula uiam sibi patefactam esse, istis ex angustiis & malis commode emergendi, sine recusatione operam suam condixit.

Idem l. d.

XV Vti uero nulla felicitas est, quam non aliqua parte aegritudo contamineat; ita nec haec, quae ei tam insperato affulserat, fortuna sine ulla offensione fuit.
Cum

Cum enim in eo esset, ut suppellectilem suam, tabulam illam de naufragio, superioribus annis Heidelbergae facta, Francofurtum traduceret, praesidii Francothalio impositi Praefectus, pravae mentis homo, omni mora, ludificatione, calumnia id impediuit*. Quum tandem licentia, eam deuehendi, impetrata, collectam, indeque euectam auerteret, militum quaedam, nescio, an de composito immissorum, an excusso militaris disciplinae neruo ultro discursantium, turba in uia per rapinam improbissima ratione omnem auertit†.

* Narrat id *Rusdorffius* epistola, anno insequenti XXXVI, VI Kalend. Octobr. Ratisbona ad *Ioan. Iacobum Hausmannum* data (quae n. CVIII est) p. 162 his uerbis: Petrum de Spina simili modo ludificat (Gubernator scilicet) Ego impetraram ei litteras securitatis ab Oratore Hispanico, quibus Gubernatori praecipiebatur, ut sineret illius suppellectilem exportari: sed is iam renuit, praetextens, quendam Centurionem, Bradani nomine, manus iniectiorem seu arrestum in ea bona impetrasse: praetendendo, Petrum de Spina fratri suo olim Romae factum debitorem, & nondum debitum soluisse. Impudens & crassum mendacium id esse Petrus affirmat, se quidem ante uiginti tres annos Romae fuisse, sed nemini obaeratum uel uno obolo remansisse: nec nomen istius hominis unquam fando audiuisset.

† *Prencell* l. d.

XVI Francofurti medicinam tam feliciter faciebat, ut breui non tota solum urbe, sed uicinis etiam locis summo esset honore, nec a plebeiis modo & inferioris conditionis hominibus, uerum etiam summis quoque Principibus*, Optimatibusque, genere, opumque magnitudine spectatis, in uitae suae, salutisque praesidium adhiberetur.

* Hos inter in schedis familiae, quarum fidem semel atque iterum iam secutus sum,

sum, nominatim numerantur *Princeps Elector Moguntinus, Dux Simmerensis, Dux Bipontinus, Landgravius tam Cassellensis, quam Darmstadienae Domus, Princeps Nassovius.*

Ceterum *Spina* hic noster idem ille est, de quo *Venator* loquitur, dum epist. ad *Berneggerum* an. MDCXXXVIII d. XIII Februar. Meisenhemii data, scribit: *Lingelsheimii nostri, ἢ μαχαλῆς, vitam coepi scribere: sed cum Spina mihi deinde quaedam misisset, quae ad hoc argumentum pertinent, vidē me in pluribus errasse cet. Vt adeo coniectura sua aberrarit acris alioquin iudicii, doctrinaeque singularis uir, C. A. Heumannus, dum tomo II Poecilae lib. II sectione VII p. 203 collegit, Spinam illum fuisse typographum Francofurtanum.*

XVII Quo factum, ut rem quidem egregie augeret*, sed & domum suam, impetratis anno MDCXLI ab augustissimo Caesare *Ferdinando III*, pro se & heredibus suis, ex se prognatis, nobilitatis insignibus ac privilegiis sat luculentis, non parum redderet conspecticrem, illustrioremque†.

* Pluribus certe in locis possessiones suo sibi paravit aere: immo clientelas etiam (*seuda* aliis dicuntur) Palatinatui Rhenano obnoxias, easque non modicae dignationis. Sigillatim partem sextam decimarum, tam maiorum, quam minorum, in tractu uillae *Groschenbach*, ius etiam patronatus ecclesiae in eadem uilla, siue ius sacerdotem paroecia uacante laudandi, consecutus est, uid. *Designatio feudorum in Palatinatu rennisorum* classe III p. 103 & 118.

† Sic enim in diplomate, quo ei, domuique illius dignitatis huius iura conferuntur, Ratisbonae a. d. die XII Martii signato: *Wann wir nun gnädiglich angesehen, vvargenomben und betrachtet die Erbarkeit, Redlichkeit, Geschicklichkeit, Erfahrungheit, guetes Herkommen, Tugend, Wandel und Vernunft, damit vor Unserer Kayserl. Mayst. der Ersame, Gelehrte, Unser und des Reichs lieber getreuer, Petrus de Spina, Unserer und des Heyligen Reichs Stads Franckfurth am Mayn bestelter Medicus Ordinarius, bevrühmt worden, auch die getreue gehorsamste Dienst, sonit allein seine Vorfeltern Unsern höchstgeehrten Vorfahren, auch unterschiedlichen Chur- und Fürsten des Heyligen Römischen Reichs über die anderthalb hundert jahr hero in Facultate Medica erwiesen, sondern auch er selbstens Uns und dem*

dem Heyligen Reich, sonderlich aber dem Ehrwürdigen Anselm Casiniren Ertz-Bischoven zu Mayntz, des Heyligen Romischen Reichs durch Germanien Ertz-Cantzlar, unserm lieben Neven und Chur-Fürsten, in viel annehmlich- und nützliche Vveeg erzaigt hat, darbey dann auch noch ferner zu continuiren des unterthänigsten Erbietens ist, auch wohlthun kan, mag und soll: So haben wir demnach mit gantz wohlbedachtem Muth, guetem Rath und rechtem Wissen gedachtem Petto de Spina diese besondere Gnad gethan, und Freyheit gegeben, und ihne sambt allen seinen ehelichen Leibs-erben, und derselben Erbens-erben, Mann-und Weibs-personnen in ewig Zeit, in den Stand und Grad des Adels, Unserer und des Hayligen Reichs, auch anderer Unserer Erb-Königreich, Fürstenthum und Landen rechtgebohrnen Lebens-Thurniers-Genoss- und Rittermäßigen Edelleuten erhebt, darzu gevvürdiget, geschöpfft, geadelt, und sie der Schaar, Gesell- und Gemeinschaft des Adels zugesuegt, zugesellet und vergleicht; allermaßen und gestalt, als ob sie von ihren vier Abnen Vatter- und Mutter-geschlechtern beederseits recht gebohrne Lehens-Thurniers-Genoss- und Rittermäßige Edelleute wvären. Und zu mehrer Gezeuckaus, Glauben und Gedächtnis solcher Erhebung in den Stand und Grad des Adels, haben wir obgedachtem de Spina seinen ehelichen Leibs-erben, und derselben Erbens-erben, Mann- und Weibs-personnen, diß hernach beschriebene Adeliche VVappen und Clainoth hinführo also zu führen und zu gebrauchen gnediglich gegonnt und erlaubt, so da mit Nahmen ist ein vveiß oder silberfarber Schild, darinnen stehen neben einander aufrecht drey rothe Röslein auff ihren Stenglen, mit gelben Bötzlein, das mit der andern etwvas überhöhend; auff dem Schild ein freyer offner adelicher Thurniers-helm, beederseits mit roth- und vveissen Helmdeckhen, und darob einer goldfarben Königlichen Cron geziert, auff vvelcher zuveen auffgethane Adlers-flügel mit den Saxen einvvverts gekbert, erscheinen, daß die hindere vveiß, vordere roth ist, zwvischen vvelchen ein, vvie unten im Schild beschriebenes, Röslein befindlich; als dann solch adelich VVappen und Cleinoth in mitte diß Unsers Kayserlichen Brieffs gemahlet, und mit Farben eigentlicher ausgestrichen ist. Thundas, erheben, vvürdigen und setzen sie also in den Stand und Grad des Adels: adlen, gesellen, gleichen und fügen sie auch zu der Schaar, Gesell- und Gemeinschaft Unserer und des Heiligen Reichs, auch anderer Unserer Erb-Koenigreich, Fürstenthum, und Landen rechte gebohrnen Lebens-Thurniers-Genoss- und Ritter-mäßigen Edelleuten, verleihen, geben, gönnen und erlauben ihnen auch oberührt adelich VVappen und Clainoth also zu führen, und zu gebrauchen, von Römischer Kayserlicher Machts Vollkommenheit,

hiemit vvvissenschaftlich in Krafft diß Br. effi. Und mainen, setzen und vvvollen, daß nun fürbas hin obbemelter Petrus de Spina, seine eheliche Leibs-erben, und derselben Erbens-erben, Mann- und VVeibs-persohnen, für und für in ewvig Zeit recht-gebohrne Lehens-Thurniers-Genoß- und Rittermäßige Edelleuth sein, von men:glich also gehaißen, und aller Orthen in all- und jeden Händeln und Sachen geist- und vvveltlichen dafür gehalten, erkennt, geehrt, genennt und geschriben vverden, auch darzu all- und jede Gnad, Ehr, VVürde, Vortheil, Freyheit, Recht, Gerechtigkeit, alt Herkommen, und guete Gevvohnheit haben, mit Beneficien auff Thumb-Stiiffen, hohen und niedern Aembiern und Lehen, geist- und vvveltlichen anzunehmen, zu empfaben und zu tragen, mit andern Unseru und des Heiligen Reichs, auch Unserer Erb-Königreich, Fürstenthumb und Landen, rechtgebohrnen Lehens-Thurniers-Genoß- und Rittermäßigen Edelleuthen, in alle Thurnier zu reitten, zuthurniren, mit jhnen Lehen und all ander Gericht und Recht zu besitzen, Urtheil zu schöpfen, und Recht zu sprechen, auch der und all anderer adelichen Sachen, Handlungen und Geschäfften inner und außserhalb Gerichts theilhaftig, vvvürdig, empfänglich, darzu tanglich, geschicklich und guet sein, sich dessen alles, auch obbeschriebenen Adelichen Wappen und Clainoths, in all und jeglichen Adelichen, Ritterlichen Sachen und Geschäfften, zu Schimpff und Ernst, in Streiten, Stürmen Schlachten, Khempffen, Thurniren, Gestecken, Gefechten, Ritterspiehlen, Veldzügen, Paniern, Gezehnten-auffschlagen, Innfigeln, Petschafften, Clainothen, Begräbnüssen, Gemälden und sonst in allen Orthen und Enden, nach jhren Ehren, Notturfften, VVillen und VVollgefallen gebrauchen und genießen sollen und mögen, als andere Unsere und des Heiligen Reichs, auch Unserer Erb-Königreich, Fürstenthumb und Landen rechtgebohrne Lehens-Thurniers-Genoß- und Rittermäßige Edelleute von Recht oder Gevvohnheit, unverhindert allermenniglich. Überdiß haben vvir auch offibesagtem Petto de Spina, der Medicin Doctorn, diese besondere Kayserliche Gnad gethan, und Freyheit gegeben, also und dergestalt, daß Er, seine eheliche Leibs-erben, und derselben Erbens-erben, Manns- und Weibs-persohnen, im Heiligen Römischen Reich adeliche Schlösser, Sitze, und Landquetter mit Märckhten, Dörffern oder einschichtigen Unterthanen, viel oder vvenig, VValdereyen, Schäßfereyen, Vischvvassern und VVaidneyen, Freyhäusern in Städten und Märckhten, auch allen Ein- und Zugehörnngen, nichts davon abgefondert noch ausgenomben, durch Kauff, VVechsel, Testament, Erb- oder Todtsfähr, oder in andere redliche VVeg, vvie das geschehen möchte, an sich bringen, auch dieselben alle und jede vvie andere

Unsere

*Unsere und des Heiligen Römischen Reichs selbiger Enden und Orthen Unterthanen, Rittermäßigen Lehen-Landleute, oder Landsassen, ohne der Landleute, Befreundten, auch sonst jedermeniglichen, vver der oder die sein, Einrede, Irrung, Anstand oder Verhinderung, geruhiglich besitzen, in-
nen haben, nutzen, nießen und gebrauchen, sich auch von, zue, oder auff denselben, ihrem Belieben nach, schreiben und nennen, oder solche andern vviderumben verkauffen, vertauschen, veruuechlen, verestiren, oder überlassen können und mögen, von allermeniglich unuerhindert.*

XVII Quo porro in academiam patriam esset affectu, qua in eam fide, ut olim, ita anno MDCLI quam clarissime testatum fecit. Illius enim tabularium, quod, uti dictum, anno MDCXXI alio transtulerat, & ad id usque temporis fideli adseruauerat custodia, eidem Heidelbergae gratulabundus restituit; habita eam in rem die XIX Iulii publica oratione; quae non longe post typis exscripta est*.

* Hoc quidem titulo: *Oratio notina & gratulatoria, ad Serenissimum Principem ac Dominum, Dominum CAROLVM LVDOVICVM, Electorem Palatinum, sacri Romani Imperii Archidapiferum, Ducem Bauariae &c. cum renascentis academiae Heidelbergensis archium bono omine exhiberetur: coram frequente illustrium & clarissimorum Virorum consensu habita Heidelbergae XIX Iulii, a PETRO de SPINA, Medicinae Doctore & Reipubl. Francofurtensis Archiatro. Francofurti impensis Iohannis Ammonii, academiae Heidelbergensis biblioplae, anno MDCLI.*

Ad quam audiendam, ut & id ne praeteream, Curatores academiae quousque bonarum litterarum fautores ac studiosos hoc inuitarunt programmate: *Lecturis salutem: Quanta cum benedictione Dei, Obed-Edom arcam foederis, post varias eius transportationes, in aedes suas receperis, & quanto cum applausu exinde, pacato regno, Rex David eam in suam ciuitatem transtulerit, constat ex sacris litteris. Habuit & alma haec Vniuersitas suum Obed-Edom, Virum nobilissimum & experientissimum, Dominum D. PETRVM de SPINA, qui archium academicum, cum arcam pretiosissimam, post varias eius nices, singulari sua suorumque benedictione, in suam domum*

domum per aliquot annorum olympiadas recepit, & nunc, pacata per Dei gratiam patria, crastino die, solenni oratione, serenissimo & illustrissimo Electori, Domino nostro clementissimo, in auditorio iuridico, hora secunda pomeridiana resignaturus. Par est, ut nostra praesentia gratum animum erga hunc Obed-Edom nostrum testemur, Deumque oremus, ut viros undiqueque doctissimos designet, qui renascenti academiae, post tantam desolationem, praecluceant, atque rem tanti momenti mascule aggrediantur. Exm in finem omnes litterarum, litteratorumque fautores, patronos, & cultores oramus & inuitamus, ut solenni huic actui interesse, atque praedicto Viro nobilissimo & doctissimo unius horae usuram concedere non dedignentur. Dab. XV Kalend. Sextil. MDCLI,

Curatores academiae Heidelbergensis.

XIX Insequenti LII, optimis parentibus monumentum illud (de quo supra ad § XIX *Venatoris*) pietatis ergo (quippe cuius nomen grauiissimum semper & sanctissimum habebat) e marmore, cum titulo, quamuis non superbo (uerum enim honorem non in elogiorum splendore, sed in proborum reponebat iudicio) reuerentiae tamen, quae filium decebat, pleno, Heidelbergae statuit,

XX His, aliisque, pro muneris ac officii ratione, intento sensim obrepserat senectus. In qua, tamen firma satis ante corporis fuerat compage, non uno ualitudinis genere tentatus fuit. Saepius enim tum ex pedibus laborabat (podagram id morbi uocant) tum calculi discruciabatur doloribus. quos quidem hostes abstinentia, exactissimaque uictus lege lenibat ac mitigabat. Tum uero sesquianno ante, quam letali affigebatur lectulo, haud mediocri febris quartanae iactabatur

batur aestu. quo, dici uix potest, quantum uiribus fractus fuerit, exhaustusque. Tandem tortoris illius, calculi, cruciatibus, in itinere, Cassellam ad diluendas, queis a *Curtio* oneratus erat, calumnias, ueloci cursu suscepto, acrius multo graui ex succussu recurrentibus, ad mortalitatis accessit finem. Aeger enim domum redux factus, quum duos per menses cum ui morbi, molesta maxime, multaque imperante, conflictatus esset, anno MDCLV, die XXIII Martii, suorum inter preces ac lacrimas, extremum uitae spiritum edidit. Funebris elatus pompa, in coemeterio ad *D. Petri* sepulturae ritu traditus decenti est; posito ei postea haec cum inscriptione monumento:

D. O. M. S.
EX NUMERO MORTALIVM
IN MVLTITVDINEM BEATORVM TRANSLATO,
ANNO CHRISTI MDCLV, SVO LXIV,
PETRO DE SPINA,
MEDICINAE DOCTORI,
PRIMUM ALMAE VNIVERSITATIS HEIDELBERGENSIS PROFESSORI,
POST FLORENTISSIMAE HVIVS REIPVBLICAE
ARCHIATRO MERITISSIMO,
MAGNATIBVS DESIDERATISSIMO,
OB MEDICINAE PRAXIN PROSPERAM,
SCIENTIAM EXIMIAM,
HVMANITATEM PERPETVAM,
MARITO SVO SVAVISSIMO, HONORATISSIMO,
IN AMORIS, PIETATISQVE MONVMENTVM SEMPITERNVM
MOERENS POSVIT
SVSANNA CATHARINA CORNET,
VIDVA MOESTISSIMA,
ANNO MDCLVI.

G

XXI Mag-

XXI Magnum bonis omnibus sui reliquit desiderium. Medicus enim erat praestantissimus, siue perfectam artis spectes cognitionem, siue in morbis profligandis felicitatem, singulari cum prudentia coniunctam. Certe *Hippocratis* illud semper in animo habuit, *μὴδὲν ἰέναι; μὴδὲν ὑπερβαίνειν. nihil negligere, nihil temere, omnia circumspicere, iudicatoque agere.* Et cum considerati medici sit, non minus in mentibus hominum bonam in spem erigendis, quam corporibus curandis laborare; artem suam, quoties ad aegrotorum accerseretur curam, ita factitabat, ut propemodum aspectu prius ac affatu, quam remediis aduersa ualitudine correptos curare uideretur. Hilaritatem enim quandam & festiuitatem (ut ingenio ad mores ciuiles non factus, sed natus erat) in uultu, in sermone, in omni denique actione praeferebat. Tum uero ditiorum & dignitate illustrium non sic habebat rationem, ut pauperiores negligeret: sed his eadem, qua illis, fide, sedulitate, prouidentia praebere operam: ratus, quaestum multo uberrimum esse, miseris & afflictis sine operae pretio subuenire atque opitulari,

Preuell l. d. p. 28.

XXII Nominis existimationem, quam scriptis in publicum edendis propagare neglexit, numeroso liberorum feliciter progenitorum prouentu, abunde rependisse uisus est.

4)Bis

4) Bis autem coniugium iniit. Primum Heidelbergae anno MDCXV, die X Octobris, cum matrona indole & animi ornamentis nobilissima SALOME, Viri ingenio, doctrina, uirtute & dignitate summi, *Georgii Michaelis Lingelsheimii*, serenissimorum Principum FRIDERICI IV & FRIDERICI V, Comitum Palatinorum Rheni & Principum Electorum, Consiliarii sanctioris, & *Claudinae Virot*, feminae omnibus recti moris laudibus ornatissimae, filia; Viri nobilissimi, *Nicolai Heinssii*, I. V. D. & Praetoris Mannheimensis, uidua. quacum ad annum usque MDCXXXIX (quo die XIX Februarii morbo superata ad superos excessit) iugi semper concordia uixit: pater ex ea quatuor factus filiarum, & unius filii. E quibus

a) Filiarum natu maxima, CLAUDINA ELISABETHA, Viro amplissimo, *Georgio Sigismundo Boltzinger*, Praefecto Baccharacensi anno MDCXLIII in manum conuenit, & anno MDCXCIII supremum diem Francofurti obiit.

b) AGATHA AGNES, quae eam nascendi ordine excepit, anno MDCLIII die XXIV Maii Viro nobilissimo, *Ioanni Conrado Tolner*, Consiliario Simmerensi & Praefecto (*Truchsessum* alii dicunt) Crucinacensi, fidem connubialem addixit, ac praeter alios utriusque sexus liberos, peperit *Carolus Ludonicus Tolnerum*, celebrem illum *Historiae Palatinae* scriptorem,

& *Mariam Catharinam*, *Christophoro Clapmario*, I. V. D. & Archipraetori primum Heidelbergensi, dein uero Marburgensi, anno MDCLXXXVIII, die XXIII Octobr. nuptam.

c) Natu tertia, BARBARA CATHARINA, magna uirgo & religionis & modestiae fama, mortalitatem exuit an.....

d) Quarta denique MARGARETA DRVSIANA, *Ioanni Danieli Portz*, Baccharacensi, Clausulis Flandriae rerum militarium Iudici, desponsa, uitam immatura morte anno MDCXLIX die VI Februarii, in ipso nuptiarum finiuit apparatu.

e) Filius uero, PETRVS, & ingenio, & uirtute, & dignitate patrem retulit, ut *sectione II* sequenti uidere est.

B) Secundis nuptiis anno MDCXXXIX die XXV Nouembris se coniunxit SVSANNAE CATHARINAE, *Ioannis Cornet*, Mercatoris Francofurtensis spectatissimi, ex *Maria Ramackeria*, filiae; Viri reuerendi, *Tossani Herffii*, Ecclesiastae Francothalensis, uiduae, matronae omne sexus sui decus moribus emendatissimis complexae. quacum similiter coniunctissimo animo ad obitum usque suum aetatem egit, & septem genuit liberos: e quibus IOANNES CONRADVS, LVDOVICVS DANIEL, & SAMVEL breuis fuere aevi; ceteri uero eidem superuixere, ingenue omnes educati, omnes expertae, conspicuaeque uirtutis.

f) Io-

P. 49

Claus

n.

Anselm

n. 16

†

Vx. Man

Georg. St. D. Barth

Parochi

d

con
an
pr

ck
be
ft
M

c
n
t
c
j

f) IOANNES certe ad summos in ordine Iuris-consultorum successit honores, & Heidelbergae plures annos non sine insigni nominis laude leges ciuiles interpretatus est; ut *sectione III* sequenti uidere licebit.

g) SVSANNA MARIA *Ioanni Florentio* ab *Eichel*, I. V. D. Consiliario Palatino & academiae Heidelbergensis Professori, an. MDCLXIV d. XXX Augusti nupsit, & an. MDCXCVII d. XXVIII Augusti Marburgi spiritum deposuit.

h) ANSHELMVS CASIMIRVS, otio litterario cum militiae studiis commutato, sub signis Caesareis stipendia fecit, & cum nil magis in uotis haberet, quam ut uitam pro rei christianae propugnatione profunderet, eam Viennae, ui morbi confectus, anno MDC-LXXXVI finiit, aliquot pater liberorum.

i) ANNA MARIA primum anno MDCLXXIV die XXIV Nouembris in *Ludouici Iacobi Gambs*, Praefecti Niddani, iuit coniugium; dein eo anno MDC-LXXXVI die XI Februarii fatis functo, sequenti LXXXVII die II Nouembris *Lauterbaci Caspari Bernhardo Melchioris*, Consiliario Idsteinensi, matrimonii pacto se deuinxit. Mortua Offenbaci ad Moenum anno MDCXCVII, die XII Aprilis, apoplexia.

Sedenim iuuabit, illorum omnium seriem, adiecta tabella ordinatim comprehensam, unicuique ante oculos proponere.

SECTIO II.

I Filius hic, e priori, ut dictum, matrimonio progenitus, ac tum patri, tum auo, proauoque *προπαύλος*, lucem hanc adspexit *Darmstadii*, urbe Comitatus superioris Catimelibocensis, serenissimorum *Hassiae Landgrauiorum*, qui, familiae distinguendae causa, ab ea appellationem traxerunt, sede, regiaque non ignobili, anno MDCXXX, die XI Nouembris,

II Laudatissimi patris uitam ut exprimeret ac consuetudinem, litterarum optimarum disciplinis Francofurti cum priuatim, tum publice iuuentam strenue exercuit, menti omnibus humanitatis partibus excolendae si quis alius intentus. Quamuis enim in haud exiguo poneret bono, multa generis claritudine se esse conspicuum, scite tamen, recteque arbitrabatur, parum laudis eos consequi, in quibus, sicut in statua, praeter nomen nil esset addit amenti.

III Positis tam laudabili impetu atque ardore omnis doctrinae liberalioris fundamentis, patris consilio, suaeque, primum in scholis illustrioribus Germaniae ad exactam artis medicae notitiam contendit atque cognitionem; tum uero in celebrioribus Italiae academiis, eam, uirorum eruditione, nominisque fama clarissimorum usus ope, sic perfecit, ut iis applaudentibus, nondum perfectae aetatis uir, Doctoris titulo insigniretur.

I I
nitus,
hanc
Catin
rum,
nem
MDC

II
fuetue
furti
ercuit
fi qui
ponet
cum
cos ce
nil effi

III
doctri
fuque
exacta
nition
eam,
moru
nondi

retur. Factum id Patauī, augusto illo medicinae sacro, anno MDCLIII, die X Februarii.

IV Eo ornatus, Francofurti egit Poliatrum, & singulari quadam, quam felici admodum medendi usu sibi pepererat, exultatione ad uitae finem usque quam maxime floruit. Quem quidem, morte nondum satis matura, placida tamen, & qualem optauerat, facili, impleuit anno MDCLXIX, die V Februarii.

V Ducta anno MDCLX, die XVIII Iunii stil. Iul. MARIA de HARVILLII, dicta MALAPERT, Viri spectatissimi, *Davidis de Harvillii*, dicti *Malapert*, negotiatoris Francofurtensis florentissimi, e *Ioanna de Huybert*, filia; uirgine generis non minus dignitate, quam forma, uirtuteque nulli aequalium secunda, nominis celebritatem propagauit in liberis; quorum quidem sex ex ea procreauit; quatuor uirilis, duos sequioris sexus; inclitae domus suae ornamentum, praesidiumque; ut in adiecto diagrammate summatim uidere est.

a) In his, ut patet, nascendi ordine primum locum occupat PETRVS; in lucem quippe susceptus anno MDCLXI, die XXII Maii. Qui cum feliciter adoleuisset, ac eximias ingenii, ad omne litterarum genus bene nati, dotes assidua praestantium doctrinarum cum

cum expoliuisset, tum confirmasset tractatione, fratribus ad ueram uirtutis uiam facem quasi praetulit, ac fortis benignitate honoratissimae familiae suae rebus modo non uno consuluit.

Germania enim, Gallia, Anglia, Belgio non sine multo profectu peragrat, summisque in arte, genti suae quasi propria, honoribus susceptis, *Abrahami de Harvillii*, foederatorum laudati modo Belgii Ordinum apud Heluetios Oratoris, Basileae anno MDC-LXX, die IX Augusti uita defuncti, uiri admodum illustris, & materno e genere arcta secum cognatione coniuncti, nomina Hagae Comitum bonam partem, quamuis non sine multo per tres integros annos impenso labore, exegit, ac simul anno MDCXCVII id tulit honoris, ut, ob industriam, dexteritatem, rerumque usum, a praepotentium horum Ordinum Collegio constitueretur Minister, qui eorum commoda in circulo siue orbe Rhenano superiori obseruaret (quam dignitatem stilo politico *Residentis* munus uulgo appellare solent) A quo tempore res eorum cum Francofurti, tum in uicinis aulis, Archipalatina praecipue Mannhemii, recte prorsus, laudabiliterque egit, ad uaria, eaque non leuis momenti negotia identidem adhibitus,

Quorum intuitu & apud augustissimum, qui nunc rerum potitur, Imperatorem, CAROLVM VI, gratiae adeptus locum, ab eo, honestissimo diplomate anno
MDCC-

MDCCXII, die IX Ianuarii in litteras misso, editoque, una cum generosissimis fratribus, DAVIDE & IOANNE, ad *Liberorum Dynastarum* fastigium euectus, & insignibus gentilitiis maiori fulgore auctis, *Liberi Baronis de Haga maiori* titulum consecutus est.

In quo dignationis gradu etiamnum, senecta uerendus aetate, meritorumque in rem publicam multitudine illustris, tranquille Francofurti aetatem agit, Domusquae suae splendorem quam cumulatissime tuetur.

b) Alter filiorum, DAVID de SPINA, L. B. de *Haga maiori*, die IV Octobris an. MDCLXII nascendi habuit initia. Et cum adultior factus, litteris humanioribus (sine quibus, *Scaligeri* iudicio, illi, qui medicinam tractant, similes sunt iis, qui alieno litigant foro) animum probe imbuisset, domesticae laudis non impar aemulus, ad artis medicae scientiam addiscendam sese accinxit. Ad quam cum omnes ingenii nervos indefesso intendisset studio, breui tantas illius, tamque uberes collegit copias, ut anno MDCLXXXVII, Lugduni in Batavis, (cum nomen suum inter Candidatos professus esset, ac speciminis loco de *Philtromania* scite perquam & enucleate disputasset) in supremum illum dignitatis Asclepiadeae gradum promoveretur, & postea Heidelbergae Professor extra ordinem constitutus, ad propositum finem perueniret.

H

Vti

Vti uero in hoc eruditionis genere superioribus annis praeclaras dotes suas uno, alteroue scripto publicam in lucem edito*, gnauiter explicuit; ita etiamnum Sodae, amoeno gentis suae praedio, non sine magna delectatione in eodem acquiescit, opereque ipso testatum facit, sapienti non difficile esse, in omni loco, inque omni specie honoris, bonarum artium studiis (quae maximum in homine, si cum uirtute iunguntur, ornamentum sunt) operari, ac maiora doctrinae quaerere adiumenta.

* Quorum quidem unum hoc prodiit titulo: *Medicina ueterum & neoteriorum, nec non Medicina pauperum, seu Stercorologia* DAVIDIS de SPINA, Francofurtensis, Medicinae Doctoris, & academiae Electoralis Heidelbergensis Professoris extraordinarii. *Vormaciae MDCCXI, 4.* Alterum sequenti: DAVIDIS de SPINA, *Liberi Baronis de Haga maioris, Medicinae Doctoris, academiae Electoralis Heidelbergensis Professoris extraordinarii, Manuale, sine Lexicon Pharmacentico-chymicum.* Francofurti an. MDCCXV. 8. Edit. II.

c) Filiorum tertius, FRANCISCVS, natus est anno MDCLXIV, die VII Februarii. Quum, rei bellicae studio, militiae nomen dedisset, ac in cohorte Iungherniana Centurionis iam ageret uicarium, Francofurti anno MDCXCIII, nocte V Martii diem insecuta, ficariorum quorundam ferro, in platea publica indignissime occubuit.

d) IOANNES de SPINA, *L. B. de Haga maiore*, in lucem editus anno MDCLXV, die XX Aprilis, ut acri est ingenio, summoque animi impauidi uigore; ita

ita peculiari rei militaris amore incensus, togae arma praetulit; & cum se nec manu nec consilio legnem esse, pluribus probasset documentis, planum, facileinque ad insignes in ea honores aditum sibi parauit. In cohorte enim equestri, quae Principum Nassouiorum, ceterorumque in tractu, qui uulgo *der VVesterwald* dicitur, Ordinum auspiciis conscripta est, amplissimum Tribuni obtinuit locum, ac egregii ductoris laudem grauissime nunc sustinet.

De cetero, quum impigra, fidelique opera serenissimi Principis Nassouii, GVILIELMI, qui Dillenburgi sedem habet, singularem sibi conciliaffet gratiam, ab eo illustri, quem instaurauit, & cum lemmate, *Noble Diuertissement*, rei uenatoriae dicauit, Ordini adscriptus, ac dictae arcis Dillenburg praesidio militari Praefecti titulo impositus, & auctoritate praestat, & natalium suorum claritati non exiguam lucem affundit.

*) Eos excipiunt sorores germanae, SVSANNA MARIA & MARIA MAGDALENA. Quarum illa uitalem hanc auram primum hausit die XVIII Septembris an. MDCLXVII; haec die XVI Augusti an. MDCLXIX. Ambae uero omne sexus sui decus pietate, castimonia, frugalitate, moribusque suauitate temperatis complexae, fratrum perillustrium exemplo, uitam uiuunt caelibem, iisque, curandis, subducendisque rei familiaris rationibus, omni studio, fideque praesto sunt.

SECTIO III

I Alter e posteriori coniugio filius, IOANNES, quum eadem cum fratre germano, PETRO, esset mente, pulchriusque omnino duceret ac honestius, propria uirtute niti, quam maiorum nobilitate, similiter nomen, famamque e litteris, quae cultoribus suis non decori solum & ornamento sunt, uerum perpetuae etiam laudi, follester petiit.

II Postquam enim partim Francofurti in ludo patrio, partim Baccharaci, ditionis Palatinae ad Rhenum oppido, pueritiae exegerat curriculum; tum uero Marburgi Cattorum, quo maioris cultus capiendi causa missus erat, in latinis, graecis, aliisque humanitatis partibus processerat longius, incredibili rerum optimarum cupiditate concitatus, academiae ibidem florenti auspicato nomen dedit, atque ad doctrinarum seueriorum tractationem ut impigre, ita feliciter accessit.

III Quamuis autem patruum, uiri iurisconsultiissimi, rerumque usu publicis in negotiis admodum spectati, excitatus exemplo, legum studio se consecrasset; nihilo tamen segnius istis etiam scientiis ac disciplinis, sine quarum cognitione ad solidam iuris intelligentiam haud perueniri posse prospiciebat, non mediocri operatus est contentione.

IV His uero cum animum probe excoluisset, in eam
tum

tum propter ingenii celeritatem, tum industriam plane singularem, breui sic promouit, ut omnium impleret expectationem, omniumque sibi conciliaret uoluntatem. Ceterum, ut partas opes maiori augeret accessione, Marburgo se contulit Lugdunum in Batavis, urbem eruditissimis hominibus affluentem, & iuris interpretibus, quos ibi peritia, dexteritateque longe ante alios eminere cognouerat, omni, suum illud solenne seruans, se dedit cura diligentiaque. Inde remigrans, ne tam opportunam occasionem e manibus omitteret, Coloniae Agrippinae per aliquod adhuc tempus ad Iurisconsultorum confedit pedes.

V Exercitatio sic, doctiorque ad suos reuersus, anno aerae uulgaris MDCLXII, aetatis XX (in humanis enim esse coepit anno MDCXLII, die XIX Iunii) Heidelbergae licentiam, supremos in iuris studio honores capeffendi, modeste petit, petitam sine ulla difficultate impetrauit, merebatur enim eos; quod opere ipso, cum pro cathedra staret, dissereretque, ostendit.

VI Ratus autem, e re fore, si prius, quam eos reciperet, sapientum exemplo, aliorum populorum res contemplaretur, eorumque perspiceret mores, postea loci iter instituit in Galliam, secundam illam hominum eximiorum parentem, iucundissimamque mentium excitationum ad uitam ornatus, elegantiusque agendam formatricem, & cum Parisiis, tum pluribus aliis in urbibus,

bibus, celebritate, famaue inclitis, uirorum uirtutis opinione, omnisque eruditionis genere excellentium, sermonibus ac studiis animum haud exiguo cum profectu intendit. decenter enim eos salutabat: crebro cum iis conuersabatur. tum uero bibliothecis perlustrandis plurimum tribuit temporis, & quicquid cum sibi, tum rei publicae rationibus conducere putabat, suos in usus prudenter uertit.

VII Domum redux, dignum laboris, laudisque cepit fructum. Heidelbergae enim anno MDCLXIX, die XV Maii Syndici ab academia admotus est muniis, in quibus obeundis cum nil quicquam praetermitteret operae, sed omnes diligentiae expleret partes, sensim ad maiores dignitates gradum fecit. Anno namque MDCLXXVII dudum promeritos Doctoris honores reportauit, & cum dignus maxime haberetur, qui publice docentium adscriberetur numero, eorum, quibus academiae incrementum curae erat, consilio, suffragioque, anno MDCLXXXI *Institutionum*, & anno MDCLXXXVII *Iuris*, ut uulgo uocatur, *feudalis* Professor designatus est.

VIII Quo aditu sibi ad maiorem nominis famam patefacto, omnes animi uires, omnesque eruditionis suae copias, meditando, praelegendo, commentando, tum scite copioseque disputando*, communem in utilitatem cupide, studioseque dispensauit.

* Plures certe dissertationes habuit, ac pro cathedra laudabiliter defendit: quas

quas ideo enumerare placer. Sunt autem, quae meam quidem ad notitiam peruenerunt, hae sequentes:

De S. R. G. Imperii summorum, subalternorumque tribunalium iurisdictione & concurrentia. MDCLXXXI.

De Codicillis & clausula codicillari. MDCLXXXI.

De modo referendi. MDCLXXXI.

De Notariis. MDCLXXXIII.

De pacto retrouenditionis. MDCLXXXIII.

De iure tutelarum. MDCLXXXV.

De rescriptis moratoris. MDCLXXXVI.

De clausulis executiuis. MDCLXXXVII.

De renuntiationibus. MDCLXXXVIII.

De obligatione successorum ex facto antecessorum. MDCLXXXVIII.

IX Cum autem non minus consilio praestaret, quam plurimo doctrinae studio, usuque; tum uero eximiae religionis spectatus esset laude; anno MDCLXXXVIII Consiliariorum ecclesiasticorum in ordinem adlectus est.

X Atenim, quae rerum humanarum uicissitudo est ac instabilitas, uix dum senatorii huius officii fungi coepit partibus, cum in libitinae censum ueniret ac rationem; quippe insequenti statim anno dysenteriae correptus morbo, die X Septembris, magno bonorum omnium luctu, ultimum reddidit spiritum, pro mortali uitae conditione immortalem consecutus.

XI Vitae cum exigeret ratio, ut de constituenda cogitaret familia, matrimonii fidem anno MDCLXX, die XI Ianuarii dedit ANNAE MARIAE MEZLERIAE, uiri amplissimi, *Tobiae Mezleri*, Principis Electoris Palatini a consiliis aerarii rationes spectantibus,
e Mar-

e *Margareta Meyeria*, filiae; uirgini pudore, frugalitate, aliisque corporis perinde atque animi dotibus ornatissimae: quacum etiam uno plane animo ad obitum usque suum uixit, & octo ex ea tulit liberos, in schemate apposito ordinatim recensitos.

XII Eorum, ut cernere licet, tres illius fata, turbato mortalitatis ordine, praeuerterunt: *Ludovicus* scilicet *Henricus*, *Paulus Gottfridus*, & *Ioanna Margareta*. *Bernhardus* uero *Samuel*, postumus, brevis fuit aevi: ceteri ad iustam peruenere aetatem.

a) Et SARA quidem CATHARINA, anno MDC-LXXVIII, die IV Maii in lucem edita, faustis sideribus anno MDCXCVIII die II Augusti, Viro illustri & experientissimo, DANIELI NEBEL, Medicinae Doctori, & tum temporis Marburgi Professore publico ordinario, nunc uero serenissimi Principis Electoris Palatini Consiliario sanctiori & Archiatro, nec non artis medicae in academia Heidelbergensi Professore primario, in manum conuenit, ac septem ex eo liberorum mater facta est; e quibus, diuina gratia duo adhuc in uiuis sunt:

- * VVILHELMVS BERNHARDVS NEBEL, natus Marburgi anno MDC-XCIX, die III Iulii, qui cum supremos tum in Philosophatum, tum in Medicorum ordine, merito suo, adeptus esset honores, primum Herbor-

SARAgareta. Mart. n. Martij. Mar. Danie Elect. Palatini d.	FRIDERICVS PETRVS. <i>I.V.L. Prof. P.Hanoniensis,</i> n. 1688, 5 Aug. † 1621, d. 24 Sept.	Bernhard. Samuel. n 1690, 22 Apr. † 1691, 11 Octobr.

WILHEL
 Philos. & Med

u
 Ioan
 Confil.

Catharina H
 n.

60
—
e.
ta
na
ul
m

to
H
B
ce

L
bu
ex
et
or
lat
ma
ric
ma
uit

* 1

bornae Nassouiorum, dein Heidelbergae dignum uirtute sua ac eruditione locum inuenit; illic Physicæ & Matheseos; hic uero Medicinæ Professor factus.

** MARIA CATHARINA, nata Marburgi anno MDCCV, die V Decembris; Heidelbergae anno MDCCXXIII, die XXX Aprilis, Viro nobilissimo, *Joanni Philippo Caspary Behr*, Consiliario tum Dillenburgensi, nunc uero Electorali Palatino, in matrimonium collocata est.

b) MARIA ELISABETHA, nata anno MDC-LXXIX, die XXV Octobris, uirgo indole, morumque sanctimonia insignis, obiit Marburgi anno MDCC, die IV Martii.

c) CAROLVS ERNESTVS, natus anno MDC-LXXXI, die XIX Martii, uir probitatis & ingenii laude præstans, uitam in excellentissimi sororii sui aedibus priuatam agit, totus litteris deditus, omnemque cum Musis rationem habens.

d) FRIDERICVS PETRVS, natus anno MDC-LXXXVIII, die V Augusti, cum Marburgi studiorum deposuisset tirocinia, patris uestigia ingressus, iuris se addixit studio. Cui quum ibi, & postea Heidelbergae omni uacasset sedulitate, & facto uirium periculo, semel iterumque in arena disputantium pulcre stetit*, habita sub finem anni MDCCXVI, non sine applausu, *de uariis ex iure quaestionibus*, dissertatione inaugurali, facultatem, Doctoris titulum & insignia petendi, nactus est.

* Defendit enim anno MDCCXII, praeside *Carolo Ottone Thyllio*, I. V. D. & in laudata academia Heidelbergensi Antecessore, *Vindictiarum* & nota-

*rum in librum II Observationum Andreae Gailii specimen VII; & an-
MDCCXIV, moderatore Ioanne Bartholomaeo Busch, I. V. D. & tum
ibi P. P. O. his uero temporibus ad illustre prorsus dignitatis fastigium,
in aula Principis Electoris Palatini, meritis suis prouecto, dissertatio-
nem de transactionibus.*

Vix autem eam consecutus erat, cum dignum industria sua auferret praemium. Ab Hanouiensibus sub finem anni insecuti, in *Henrici Philippi Zaun-
schlifferei*, I. V. L. qui Marburgum dilcefferat, locum, ad scientiam, quae iuri dicundo addiscitur, publice docendam expetebatur*. Paruit uocantibus, & tam honeste de se sentientibus, ac domicilio Hanouiae constituto, anni sequentis MDCCXVIII principio, praemissa die XII Ianuarii de more oratione auspicali**, praelectionum suarum fecit initium.

* Vid. *Oratio panegyrica*, quam honori & memoriae eius XV Kalend. Nouembr. an. MDCCXXI Hanouiae dixit, ediditque collega *Ioannes Henricus Bernhards* p. 19 & seq.

** Qua demonstratum iuit, *eam rempublicam demum esse beatam, quam iuris & iustitiae uigor animat.*

Enimuero, quam de se praeauerat, opinioni abunde statim latisfecit, ac fide, dexteritate, rectique moris exemplis omnium collegit beneuolentiam. quo factum, ut & indies pergeret alacrius, & nil quicquam obsequii, cultusue erga superiores, officii erga collegas, fidelitatis, studiiue erga iuuentutem litteris deditam in se desiderari pateretur.

In hoc solidae laudis cursu progressuro uitae finem,
pro-

propere nimis fato, mors attulit. Contigit id anno MDCCXXI, eo ipso tempore, quo lycei fasces Rectoris magnifici titulo gerebat ac dignitate. Cum enim e morbo, quo Francofurto domum redux laborare coeperat, nondum satis ualidus, corporis magis firmandi, animi uero, carissimorum suorum conspectu atque consuetudine, laxandi causa, Heidelbergam concessisset, nouo, eoque exitiabili * illico correptus, confectus, die XXIV Septembris e uita discessit. Discessit autem haud exiguo bonorum omnium, suorum praesertim, quorum in complexu piam & felicem animam exhalauit, maerore, & biduo post, amplo satis elatus funere, ad *D. Petri*, iuxta patris, proauique cineres, sepulturae locum cepit.

* Quem quidem nobis Doctissimus *Bernhardi* l. d. p. 21 his describit uerbis
Quo factum, ut sibi, suisque primo die persuadere niteretur, se pristinam ualeitudinem recuperasse: sed paullo post, uiribus iam deficientibus, & domui terrenae minantibus ruinam, ut mens fessa ad augustiora penetraret palatia, denno rita periclitatus, decubuit: quibus malis cum febris ardens, motusque spasticus corporis cum eclipsi omnium actionum animalium IX Kalend. Octobr. circa tempus matutinum accederent, die sequenti, circa meridie, animam piam, deuotam, & candidam Deo suo reddidit.

TANTVM.

p. 16

haec ad § XIV excidit adnotatio;

Ceterum, rei medicae bono, anno MDCII, Francofurti ad Moenum, forma ordinis maioris, primum typis excubiri curavit HIERONYMI MERCVRIALIS, *Forolinienſis*, ſummae eruditionis Medici, *Medicinae practicae, ſeu de cognoscendis, diſcernendis, & curandis omnibus humani corporis affectibus, eorumque cauſſis, libros V.* qui poſtea anno MDCXXIII Lugduni Galliarum, & anno MDCXXVII Venetiis recuſi ſunt. uid. doctiſſimus *Stollius* parte generali *Iſagoges in hiftoriam Medicinae litterariam* § CLXXX, adnotatione s) p. 204. Quam laudabilem operam ne ſilentio prorsus praeteream, ratio poſtulat.

Bayerische
Staatsbibliothek
München

